

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Primarul Municipiului București

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșeanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Stan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat. **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

S U M A R

— *Curierul luni Februarie 1932*: Cerere de concordat preventiv. Constituția spaniolă. André Tardieu. Lupta pentru drept. Fascism. Sovietism. Dezarmarea. Abilitatea altui avocat pe terenul juridic sau social. Inimă, inimă, cât mai multă inimă. Reportajul juridic. Mișcarea stagiatorilor. Legislația aeriană. Radio-electricitatea. Legiferarea Cod civil ilustrat. Centenarul morții lui Goethe, de Gr. L. Trancu-Iași, fost ministru al Muncii;

— *Proiectul Codului de justiție militară. Observațiuni și propuneri*, de George Vrăbiescu;

— *In jurul legii avocaților*, de magistratul L. S. Belein.

— Explicația teoretică și practică a art. 285 al. 2 și urm. C. civil, de Titu Bogdănescu, *Recenzie* de Traian Alexandrescu, Decanul Baroului Ilfov;

— Un mare conflict internațional: Opțiunii unguri ai Transilvaniei și Reforma agrară în România, de Const. D. Cutudache, cu o prefață de N. Titulescu, *Recenzie* de R. R.

JURISPRUDENȚĂ.

— Curtea de apel București s. III: *Asociația p. emanciparea civilă și politică a femeii cu Asociația civilă și politică a femeii române* (Persoană juridică. Constituție. Formalități. Intervenție din partea altei asociațiuni cu aceeași denumire. Inadmisibilitate. Art. 84 l. persoanelor juridice).

— Trib. Ilfov s. II comer.: *H. Teiler cu Regia Autonomă C. F. R.* (Îmbogățire fără cauză. Condițiile. Elementul de fapt și de drept al acțiunii. Caracterul subsidiar. Momentul fixării îmbogățirii. Limitele);

— Idem: *Valeriu Micu cu Casa de Credit a Agriculturilor* (Contract de muncă. Abuz de drept. Dacă există la aceste contracte? Soluție afirmativă).

CURIERUL PE LUNA FEBRUARIE 1932

Cerere de concordat preventiv. — Ce bine făcea Josephina Beker, celebra dansatoare neagră. Avea oroare de telefon. „Mai bine să vezi și să n'auzi de cât s'auzi și să nu vezi”.

Nu eram mai în folos oare să văd pe amicul meu Ion S. Codreanu, pe care nu l'am văzut de multă vreme, decât să-l aud la telefon spunându-mi:

— *Cronica pe Februarie, Coane Grigore!*

Era Marți. Aveam atâtea pe capul meu, și totuși... Joi dimineața trebuia să fie gata.

Cu toate că debutul meu în scrieri juridice l'am făcut cu... „*Moratoriul*”, instituție ce este desființată din Codul de comerț, am trebuit să mă... execut.

În schimb fac cititorilor o cerere de „*Concordat preventiv*” rugându-i să ție seamă că rândurile care urmează, nu sunt scrise de un om care a eșit de la slujbă și se așează liniștit la biurou și scrie. Noi nu ne mai aparținem, aparținem altora! Grație răgăzului de câteva minute pe care ni-l dă această mulțime anonimă la dispozițiunea cărora suntem, am putut să adun notele de față. Nici odată n'am apreciat mai mult învățăturile lui Payot din „*L'Education de la volonté*”. Utilizează fiecare interval de timp, cât de scurt fie el.

În aceste condițiuni pornim la drum.

Constituția spaniolă. — „*A tout Seigneur, toute honneur*”. E vorba de *constituția spaniolă*, adoptată de un regiim republican. Sunt interesante dispozițiile cu privire la *autoromia municipiilor și a regiunilor*. Regionalismul are un caracter „sui generis”. E un regionalism de necesități tehnice.

Raporturile dintre biserică și stat sunt reglementate prin art. 26 și prin dispozițiunile care prevăd că „sunt dizolvate acele ordine religioase ale căror statute impun în afară de cele trei făgăduieli canonice (votos, voeux), o altă făgăduială specială de supunere, unei autorități, alta decât autoritatea legitimă a statului”. Expulzarea și confiscarea bunurilor iezuiților sunt datorate acestor prevederi,

„Bogățiile țării — ori ale cui ar fi — sunt subordonate intereselor economice naționale” prevede art. 44.

Și o dispoziție cu totul nouă! Articolul 46 din Constituția spaniolă spune:

„Republica va asigura oricărui muncitor condițiile necesare unei existențe demne”.

O existență demnă! Gândul meu merge la muncitorii noștri intelectuali, la lipsurile lor, la privațiunile lor, la sacrificiile lor! Cunosc scene mai tragice decât cele ale tragediei antice. Dacă nu s'gduie lumea, e simplul fapt că nu și-au găsit încă „poetul” lor. — Destinul!

André Tardieu! — Destinul? „*Matière à créer pour les uns, à subir pour les autres*” — ne-o afirmă noul președinte de consiliu al Franței *André Tardieu* în cartea sa „*L'épreuve du pouvoir*”. Invățăturile din cartea aceasta sunt pline de folos. De trei zeci de ani — ne-o spune într'însa — Franța n'a cunoscut decât două ministere tari:

Clemenceau în 1917, pentru că era frica înfrângerii, și

Poincaré, în 1926, pentru că falimentul bătea la ușă:

„*Dès que le risque s'estompe, l'effort se démobilise*”.

Această demobilizare a eforturilor ne-a apărut odată cu estomparea riscurilor, odată cu demobilizarea cealaltă.

Mă obsedează și pe mine ideia de tot ceea ce *nu s'a făcut la noi*, pentru că se putea suporta mai ușor, „*nous lendemains de victoire!*”

Sunt însă un mare optimist. Am nesdruncinată încredere în viitorul, în puterea de muncă, în energia acestui popor. Trebuie puse în valoare. *Trebuie o mobilizare de sortări*. O așteptăm. Poate, că nici riscurile nu-s așa de mari?

Lupta pentru drept. — Ca niciodată, „*der Kampf ums Recht*” trebuie să fie un imperativ categoric al conștiinței noastre.

Lupta pentru drept, spune marele filosof jurist *Ihering*, este datoria celui îndreptățit, față de sine însuși; afirmarea dreptului este o datorie a autoconservării morale.

Intrebarea: „cine este proprietarul?” ar trebui astăzi, cu mai multă tărie ca oricând, să fie întrebarea noastră, a fiecăruia.

Contractul „legea între părți”, va fi, poate, în curând compromis.

„Convertirea datoriilor”, un război în toată regula, cu ofensive și armistițiu, care se duce între Guvern și Parlament, a reușit înainte de „convertirea datoriilor, să ne „convertească” orice încredere în cele mai stabile instituții ale Statului.

Fascism. Sovietism. — Internaționalismul de stat a adus în discuție cele două forme nouă, ale unei

părți a politicei europene: sovietismul și fascismul, privite prin prisma economică.

Stalin a supus întreaga economie statului, fascismul limitează numai inițiativa individuală, fără s'o înăbușe.

Coudenhove-Kalergi în cartea sa nouă *Staline et Co.*, spune că sovietismul este tot fascism, dar de un grad mai superior, este un fascism prelungit pe planul economic.

Oricarea ar fi însă caracterizarea sovietismului, este cert că planul de cinci ani înseamnă capitularea comunismului în fața capitalismului de stat.

Dezarmarea. — Societatea Națiunilor este în plină activitate; problema la ordinea zilei: dezarmarea. *Tardieu*, urmând politica înaintașului său *Briand*, a propus înființarea unei armate internaționale, care să menție pacea popoarelor.

Simbolul păcii mondiale, rămâne, însă *Briand*.

Clemenceau, vorbind odată de abilitatea lui, ca avocat, a spus că dacă ar fură odată turnurile de la *Notre-Dame*, s'ar adresă lui *Briand* să-l apere.

Și în timpul cât pacea se discută, *Japonezii* și *Chinezii* se omoară... fără declarație de război.

Abilitatea altui avocat pe tererul juridic, nu social. — Despre abilitatea unui alt avocat, a celebrului *Henry Torrès*, se povestește următoarele:

Torrès apăra pe o asasină, într'o dramă pasională. Președintele *Curtii* cu juri, ajunsese cu interogatorul la momentul înfăptuirii crimei.

Acuzata, obosită, caută să evite explicațiile, și să atribute gestul ei... fatalității.

Procurorul, în ironie, exclamă îndată:

— Ah! fatalitatea! „*ananké*” a Grecilor.

Torrès prinde cuvântul în sbor și înainte de a-și fi făcut efectul, l'a și transformat:

— Da, Domnilor „*ananké*”! Grecii au prevăzut fatalitatea, ascunsă în drame de felul acestora.

Cuvântul, care trebuia să batjocorească lașitatea unei minciuni, apărătorii l'a folosit ca să îmbrace pe clienta sa într'o nobleță de eroină antică.

* * *

Inimă, inimă, cât mai multă inimă! — Citiți, citiți tineri avocați și tineri judecători, cărțile lui *Henri Robert*, apărute în colecția „*Les grands cœurs*”!

Mi-a căzut la îndemână „*Malesherbes*” închinată „*batonierului*” *Charles Chenu*, ca omagiu pentru *talentul și caracterul său*.

Introducerea începe printr'o caracterizare a lui *Sainte-Beuve*: „*Grand magistrat, ministre trop sensible et trop vite découragé, avocat héroïque et victime sublime!*”

Malesherbes își închină viața căutării... binelui.

Când m'am adresat celor tineri, m'am gândit la

un pasagiu a lui Henri Robert, unde vorbește de cariera de magistrat a lui Malesherbes.

Era substituit de procuror general. Părintele său credea că această funcțiune este cea mai bună școală pentru formarea unui magistrat.

Tot atunci debută și fiul lui Meaupeau.

Rivalitatea dintre părinți continuă să separe și pe fii. Ceeace este, însă, mai interesant este *contrastul caracterelor*.

Meaupeau nu visă decât avansarea și succese personale și era dispus să le cumpere cu multe amabilități față de cei tari.

Malesherbes, dimpotrivă, era gata să-și sacrifice cariera și interesele pentru ceea ce credea el că este *dreptate și bine*.

Putea să spuie rivalului său:

„*L'intérêt et ton dieu, le mien est l'équité,
Entre ces ennemis, il n'est point de traité*”.

Nu pot să mă despart de cartea lui Henri Robert, fără să pun în evidență devotamentul lui Malesherbes pentru apărarea lui Ludovic al XVI-lea, când celălalt avocat al nenorocitului rege de Sèze, spunea „convenționarilor” :

„*Certes, il n'y a pas aujourd'hui de puissance égale à la vôtre, mais il y en a une que vous n'avez pas, c'est celle de n'être pas justes*” !

Data drepturi civile la femei! — Legislația noastră este în unele privințe anacronică. De exemplu: dispozițiile din codul civil, care stabilesc incapacitatea femeii măritate.

Am depus, de curând un proiect de lege din inițiativă parlamentară, pe biroul Camerii, care modifică art. 197 c. civ. Proiectul n'a fost votat, deoarece situația juridică a femeii măritate urmează să fie clarificată odată cu unificarea legislativă.

În cartea sa „La femme et l'amour”, Léon Daudet, un mare admirator al sufletului feminin, critică și el dispozițiile codului civil și găsește articolul „bărbatul datorează femeii protecție și femeia supunere bărbatului” ca absolut ridicol.

El e de părere să se înlocuiască cu formula „bărbatul și femeia își datorază reciproc protecție și asistență, în măsura competenței lor și în cercul mli-loacelor lor”.

Găsesc formula fericită și nu pot decât să aplaud amestecul literațiilor în știința juridică, când vin cu soluții atât de elegante. Grație *Curierului Judiciar*, într-o broșură, am dezvoltat ideea drepturilor civile ale femeii.

Reportajul judiciar. — Am primit anul trecut vizita lui Geo London, un pasionat al vieții și un pasionat al hârtiei. Fiecare pagină a lui e plină de sânge, lacrimi și mister.

Mi-a dedicat un volum, în care sunt povestite cele

mai senzaționale și interesante procese, la care a asistat.

Îmi aduc aminte de un răspuns semnificativ, asupra căruia mi-a atras atenția, un răspuns al unui funcționar acuzat de delapidare.

„Făceam din când în când câte o gaură, ca să astup altele. Dar, v'asigur, domnule prezident, nimeni n'a fost lezat, dar absolut nimeni... afară de Stat”.

Mișcarea stagiilor. — Mișcarea stagiilor, împotriva legii avocaților, a fost deosebit de vie în ultimul timp. Au reușit chiar să convingă pe câțiva deputați să depună un alt proiect de lege.

Celor cari se grăbesc să ajungă cât mai repede avocați definitiv, fără să se îngrijească de cunoștințele necesare, îi rog să mediteze asupra următoarelor cuvinte ale unui personagiu al lui Tristand Bernard:

„M'a apărât un stagiar. Onorariul ce i se cuvenia, i l'am dat tatălui său, să-i angajeze un profesor de drept, cel puțin pentru câteva lecțiuni”. Totuși, nădăduim, că se vor recunoaște drepturile celor meri-toși, foarte curând.

Legislația aeriană. — Zilele acestea, am prezidat, la mine acasă, o comisiune pentru alcătuirea unui cod de navigație aeriană, compusă din d-nii avocați Virgil Slăvescu, E. Christoforeanu și judecător Gerota.

Legislația aeriană este astăzi absolut necesară.

De la 1909, când pentru prima oară, am ridicat chestiunea dreptului aerian în România, până astăzi, aviația a făcut progrese enorme și a pus o mulțime de probleme.

Altădată oceanul lichid era considerat ca singura trăsătură de unire între popoare. Ce este acum oceanul lichid, care nu ocupă decât 3/4 din suprafața pământului față de oceanul aerian, care-l înconjoară în întregime ?

A trebuit să treacă 100 de ani dela descoperirea forței de expansiune a vaporilor de apă pentru ca vapoarele să atingă abia 40 noduri, pe când în aproape 25 de ani de experiențe aeronautice, avionul zboară cu o viteză de aproape 200 km. pe oră, fără să vorbim de recordurile, care au atins peste 300 km. pe oră.

Radio-electricitatea. Legiferarea. — O nouă problemă de drept: legislația radio-electricității.

Colegul nostru D-l Alex. Măvrojanî a radiodifuzat și apoi a scris asupra „*Radiodifuziunii în cadrul dreptului internațional*”.

În concluzie, crede în necesitatea unei legiferări internaționale :

„Oricât de nouă ar fi materia ce ne preocupă, căci problema în latura ei juridică de foarte curând s'a pus în discuțiune în ansamblul ei, impune de ur-

gență, cu toate dificultățile inerente, o reglementare fundamentală a unui statut în cadrul dreptului internațional”.

Cine și-ar fi închipuit că atunci când la gura sobei cauți „posturile” și protestezi în contra „paraziților”, se pun în acelaș timp probleme de drept internațional ?

Avantagiul mare al radio-ului este că te ține în casă; de aceea e în permanentă adversitate cu cinematograful, care te scoate din casă, spre... nemulțumirea alor tăi.

Cod civil.... ilustrat. — A apărut, în editura Kieffer din Paris, un cod civil, care în locul adnotațiilor savante și a ultimelor jurisprudențe, este presărat cu foarte amuzante caricaturi, ce ilustrează o mare parte din articole.

Ideea e, desigur, originală și va face pe mulți studenți, ce se tem de rigiditatea codului, să-l studieze cu mai multă simpatie.

În cazul acesta, vor trebui însă, să treacă mai repede peste articolele ilustrate privitoare la căsătorie și răpire de minore, pentru ca imaginația lor să nu ia o altă pantă decât aceea a studiilor strict juridice.

Centenarul morței lui Goethe. — Când veți citi această cronică, va fi luna Martie, luna în care acum o sută de ani, s'a stins marele Goethe.

Era într'o dimineață. Goethe, în patul lui de suferință. La un moment dat, întrebă:

— În cât avem azi ?

— În 22, Excelență !

— A început primăvara, o să mă fac mai bine.

Era ultima lui speranță, căci imediat intră în agonie. Dar înainte de a-și da sfârșitul, întinse mâna către fereastră :

— „Licht, mehr Licht !”

Marele geniu al omenirii, care adoră libertatea sub toate formele ei, a salutat libertatea presei cu aceste versuri pline de bucurie:

„O ! Freiheit süß der Presse !

Nun sind wir endlich froh”.

Pentru acei ce cred că „opiniile” lor merită să fie încrustate în granit, le voiu aminti de această cugetare a lui:

„Wen kümmert's, was ich meine und sage:

Denn alles Meinen ist nur Frage”.

Cine nu se îndoeste niciodată de ceea ce crede, să știe că orice părere este numai o întrebare, ce ne punem.

* * *

În dimineața zilei de 22 Martie, toți cei a căror minte se îmbată cu parfumul cugetării, toți cei ce cunosc „orgia meditației”, să se reculeagă o clipă, în memoria celui ce-a scris:

„Ich weiss dass mir nicht's angehört als der Gedanke”.

În zilele acestea de sărăcie, singura noastră avere, pe care suntem stăpâni este, sufletul nostru, inima noastră, cugetul nostru.

Este bogăția, pe care trebuie s'o apărăm mai mult decât oricare altă bogăție materială, căci ea constituie ultima tranșee, în care ne putem ascunde în contra mizeriilor acestei lumi.

Pro domo. — Și în timpul cât justiția se împarte, salutările se împart și ele în sălile pașilor pierduți, iar la „urlătoare” care păstrează cu o ambiție neînfricată amintirea duioasă a înaintașilor noștri în Barou, „împunsăturile” politice nu se opresc decât în „scurturile circuite” a unei chemări urgente din partea clientului ale cărui prime cuvinte sunt: „Nu v'am adus nimic acum, dar la termenul viitor sigur...”

Păcat de cafeluța „subțire dulce”. pe care confratele a lăsat'o și o regăsește rece !

Acolo însă unde politica nu desparte confrății e la *Uniune și la Consiliul de disciplină.*

Aleși pe liste diferite, de credinți politice variate, nu ne unește decât un singur gând: Apărarea și înălțarea profesiei și... spiritul !

Nu spiritul de castă, ferit-a sfântul, spiritul acela care-ți descrețește frunte, în apăsarea de azi. „Il faut rire avant d'avoir de quoi, de peur de ne mourir sans avoir ri”, o spune *Beaumarchais* în „Figaro” și adaogă:

„Je me hâte de rire, de peur de n'en pleurer.

Epigrama este în floare. Cultivatorii nu lipsesc. Dealtmintrelea și colegul nostru Vasilescu-Valjean, raportorul legii conversiunii, e convins că singura conversiune posibilă, fără finanțare, e această conversiune la veselie pe care o realizezi imediat ce dai cu ochii de colegii din Consiliu. Chiar și cel mai „cercetător de acte” dintre noi, Vintilă Dongoroz, mocnește între două certificate puricate, un mic episod juridic sau o anecdotă. Unde mai bine decât la consiliu, colegul nostru Birnberg evocă „milena-rele” sale cântece, chiar cu riscul de a deranja pe adversarul meu politic, D. Perianu, care, spre deosebire de Dongoroz care cercetează acte, el anche-tează colegi ?

Dar Radu Rosetti, dar M. Mora, dar Titel Petrescu ? Prietenul Dimitrie Grozdea întrerupt în examinarea bugetului de „extraneul” nostru camarad Costăchescu, care aleargă, după o glumă, una juridică pentru... „Rampa” ! Și în timpul cât d-l Dobrescu Tomița, semnează „Deciziuni”, spiritele spumează mai mult de cât șampania pe care colegul Vasilescu-Duca o făgăduiește și n'o aduce. Cezar Simionescu așteaptă ca și clienții să afle vechea vorbă: „Dă Cezarului ce e al Cezarului” !

Decanul nostru, d-l *Traian Alexandrescu*, discută premiile pentru stagiarii propuși de neobositul Iorgu Petrovici ! Iată-l pe Renea cu salutul său fascist și cu melancolia prietenilor politice... ingrâte ! Uitasem

pe *Costică Solomonescu*, intrând cu statul lui... minor: *Legea contrastelor*. Cu iubitul și vechiul prieten, Grigore Conduratu, evocă tinereța și cronică, pe când d-l N. Schina mă „interpelează” într-o chestie de statul funcționăresc.

Cu *I. Gr. Periețeanu* desbatem „marele procese” și miclele întâmplări, adesea mai agreabile.

„Decanatul” e singura oază din deșertul suferințelor, care se perindă în Palatul lui Themis.

Avocați și literați. — Colegul Isidor Birnberg a scos de curând un volum de sonete: „Cânt milenar”, despre a cărui apariție am vorbit la timp.

Gestul lui Birnberg de a semnă un volum de versuri cu numele său din actul de naștere este original și semnificativ.

Dealtfel, el nu e singurul poet din barou.

Prietenul Radu Rosetti, care și-a câștigat un loc de frunte în literatura românească, a tipărit nu de mult un volum de amintiri, intitulat: *Eri...*

Deși a trecut de mult de vârsta adolescenței, Rosetti cu figura sa veșnic visătoare, atrage încă admirația și simpatia femeilor. Dar, el a devenit... modest, ca să nu zic „imun”.

Deunăzi, văzându-l în palatul de justiție, în tovărășia unei tinere sglobii, căreia, se părea că nu-i dă prea multă atenție, i-am adresat următoarea epigramă :

O față plină de avânturi,
Cu ochi ca două primăveri
Făcea avansuri lui Răducu,
Dar Radu îi răspunse... *Eri*.

Există compatibilitate între avocatură și poezie?
Sigur că da :

Câtă muncă depune un avocat la bara justiției!
Câtă strădanie în lupta pentru drept și dreptate!
Și totuși ce rămâne de pe urma unui mare avocat?

Pledoariile, cari dispar, odată rostite? Concluziile, risipite în dosare prăfuite? Nimic, absolut nimic. Nici măcar recunoștința și recompensa materială a clientului!

Dar poezia, spre deosebire de proza de la bară, rămâne.

Glasul ei răsună deasupra tuturor necazurilor și meschinăriilor de fiecare zi.

GR. L. TRANCU-IAȘI.

PROIECTUL CODULUI DE JUSTIȚIE MILITARĂ (Observațiuni și propuneri)

Legislațiunea represivă militară urmează a fi revizuită și modificată. În curând România va fi dotată cu un nou cod de justiție militară, după cum și legislația represivă de drept comun este pe punctul de a face obiectul a unor noi coduri.

Este știut că actualmente sunt în vigoare dispozițiunile codului de justiție militară din 14 Mai 1881, modificate în parte prin legea din 1894, la care s'au adăugat dispozițiunile legii din 2 Decembrie 1916 cuprinse în codul denumit:

„*Titul II adițional*”, cod ce prevede dispozițiunile aplicabile în timp de război și ce nu fac decât să completeze codul justiției militare ale cărui texte sunt aplicabile numai în timp de pace.

Tebue să menționăm că toate legile cu caracter militar din vechiul regat au fost extinse în provinciile alipite prin legea din 12 Aprilie 1924.

Mai înainte de a arăta inovațiunile proiectului ce se găsește actualmente depus pe biroul Senatului și ce urmează a intra în discuțiunea corpurilor legiuitoare odată cu deschiderea lor, și mai înainte de a formula observațiunile noastre, asupra noilor texte, ținem să atragem atențiunea asupra metodei greșite, după părerea noastră, pe care guvernele o urmează în alcătuirea codurilor de unificare.

Este știut că codul justiției militare este un cod de excepțiune judecat în raport cu codul penal ce conține principiile de bază, principii ce nu pot fi străine codului justiției militare.

Între aceste două coduri există o corelațiune, o legătură strânsă, principiile generale fiind aceleași pentru ambele, codul justiției militare fiind numai un cod de excepțiune prin derogatiune dela codul penal. Ca orice legislațiune de excepțiune ea nu conține decât dispozițiunile specifice, celelalte urmând a fi luate din codul fundamental care în speță este codul penal.

Având aceste considerațiuni în vedere, este cu totul nelogic, anormal și greșit de a proceda mai întâi la întocmirea codului de justiție militară, a codului de excepțiune, pentru ca ulterior să se elaboreze codurile fundamentale, recte codul penal și de procedură penală.

Consiliul Legislativ în avizul său din 30 Martie 1931 referitor la proiectul codului de justiție militară, relevând această metodă viciată, cu drept cuvânt spune: „*Excepțiunile nu pot fi create înaintea regulii la care se referă... Consiliul crede că starea firească, naturală și logică a lucrurilor nu trebuie înlăturată, din contra ea trebuie urmată*”.

O singură excepție s'ar putea admite, după cum o constată și Consiliul Legislativ în avizul său, anume aceia de a vota înaintea codului penal, dispozițiunile ce se referă numai la organizarea instanțelor represive militare.

În realitate, organizarea instanțelor nu are nici o legătură cu mijloacele represive propriu zise.

Ca o consecință a acestei observațiuni conchidem la ceea ce a ne arăta potrivnicii metodei de lucru adoptată în mersul lucrărilor de unificare, socotind că este cazul de a se reveni asupra ei. Să se suspende votarea codului de justiție militară până la votarea codurilor penal și procedură penală ale căror proiecte putem spune că au intrat în faza lor ultimă de elaborare, ele fiind ca și întocmite.

Nu trebuie să se repete cu codul justiției militare greșeala care s'a făcut prin votarea anticipată a legii penitenciare ce și ea nu este decât tot o lege de excepțiune în raport cu codul penal și de procedură penală ce alcătuiesc și pentru ea dispozițiunile de bază. Practica ne-a arătat inconvenientul aplicațiunei acestei legi de excepțiune cu atât mai mult cu cât ea a depășit oarecum cadrul ei, reglementând instituțiuni cu caracter represiv ce nu-și aveau locul decât în codul penal și de procedură penală.

Azi se vorbește de întocmirea unei noi legi penitenciare pentru a fi pusă de acord cu proiectele codului penal și procedură penală și ce ar urma să fie votată odată cu acestea.

Formulând observațiunea de mai sus, revenim la subiect. Se pune întrebarea azi dacă în cadrul general represiv mai trebuie menținută represiunea specifică militară, dacă mai trebuie menținute instanțele de justiție militară cu procedura lor caracteristică, cu pedepsele lor speciale.

Evident că textul nostru constituțional ne obligă la o astfel de justiție, dar dacă judecăm problema în afară de considerațiunea textului constituțional, socotim împreună cu toți autorii ce au cercetat această chestiune, că justiția militară își are rostul ei în raport cu viața și cadrul îndatoririlor militare.

Deputatul *Ricolfi*, raportorul codului de justiție militară francez din 1928, combătând cu energie în parlament multiplele propuneri pentru desființarea tribunalelor militare, a spus dela înălțimea tribunei parlamentare: „Suprimarea pur și simplu a tribunalelor militare, n'a părut posibilă comisiunii armatei, nici în timp de pace, nici în timp de război.

Să nu se spună că oamenii chemați sub drapel se bucură sau pot să se bucure de aceleași drepturi ca toți francezii, fiindcă chiar în timp de pace ei părăsesc temporar pe cel mai însemnat dintre toate aceste drepturi: libertatea lor. Ei trăiesc de altminterlea sub un regim care îi scutește de sarcina de a se îngriji de existența lor zilnică.

Militarii, în afară de legile pe cari sunt ținuți să le respecte ca toți ceilalți cetățeni — și e normal ca ei să fie, în caz de infracțiuni la acele legi, justițiabili de aceleași tribunale, acesta fiind scopul proiectului — sunt supuși la datorii de ordin special. Nu e vorba atunci numai de observarea regulilor de onoare, ci de obligațiunile speciale referitoare la disciplină, de o justiție excepțională dominată de necesitatea și de interesele superioare ale țării; de o justiție adoptată acestei organizări a armatei naționale, care este fondată pe principiul sacrificiului consimțit de individ.

Există deci o ramură specială a dreptului, căreia este natural să-i corespundă jurisdicțiunii speciale cari nu pot fi improvizate. La ora mobilizării s'ar risca să nu vedem decât o organizare disperată și haotică, capabilă de a reînoi erorile trecutului“.

Argumentarea deputatului francez este solidă și nu putem decât să ne raliem la ea.

Specializarea instanțelor de judecată azi, se traduce în o adevărată tendință. Practica cunoaște deja această tendință care în materie civilă, comercială și corecțională tinde să prindă rădăcini.

Incontestabil că judecata în fața unei instanțe special militare, având o competență proprie nu poate să constituie decât un plus de protecțiune pentru militar.

În rezumat, socotim că justiția militară este necesară, bine înțeles, sub raportul organizării, dându-i-se o compunere care să poată să o ridice la nivelul adevăratei noțiuni de justiție, iar sub raportul competenței înțelegem ca numai infracțiunile cu un caracter pur militar să cadă în domeniul judecății lor, celelalte infracțiuni comise de un militar urmând a fi deferite instanțelor de drept comun.

Plecând dela această convingere, cercetând textele proiectului, am putut cu satisfacțiune constata că proiectul face un pas considerabil spre mai bine. Cu oarecari modificări pe cari le vom semnala de îndată, credem că proiectul ar deveni un cod modern care ar satisface în totul atât nevoile practicei cât și dezideratele științei în acest domeniu.

Înainte de a examina noile principii admise, vom arăta spiritul în care proiectul a fost conceput și întocmit.

Comisiunea care a fost însărcinată cu întocmirea anteproiectului (1), a ținut seamă în lucrările ei atât de actuala

1) La proiectul codului de justiție militară au lucrat mai multe comisiuni. O primă comisiune s'a întocmit de îndată după război lucrând sub președinția d-lui *Oscar Nicolescu*, președinte la Înalta Curte de Casație. Această comisiune a elaborat un prim anteproiect în anul 1922.

Ulterior s'a numit o nouă comisiune sub președinția d-lui *Julian Teodorescu*, profesor de drept penal la Facultatea

legislație în vigoare, de anteproiectul de cod penal ce se găsea deja întocmit precum și de codurile străine de justiție militară și în special de noul cod francez de justiție militară din Martie 1928. După cum spune însăși expunerea de motive ce însoțește proiectul: „Comisiunea a avut ca fir conducător ideea, ca justiția militară să se rezime pe principiile comune ale legislației penale adoptate la această lege specială. De aceea, deși în ceea ce privește dreptul formal și cel material s'au înscris paragrafe speciale, totuși s'au prevăzut articole cu mențiunea că pentru toate chestiunile de procedură de infracțiuni și pedepse se vor aplica dispozițiunile codicelor comune respective, în toate cazurile în care prin legea de față nu s'ar fi stipulat altfel.

Pentru toate aceste considerente codul de justiție militară s'a armonizat cu legile penale comune, de azi, sau *cele de mâine*“.

Pentru a reveni la observațiunea noastră referitoare la metoda adoptată în elaborarea codurilor de unificare, ne punem întrebarea cum se poate armoniza noul cod de justiție militară cu *dispozițiunile ce urmează a deveni lege mâine*? Această pretinsă armonizare este lipsită de orice seriozitate, ea constituind un non sens juridic.

Proiectul prevede ca și actualul cod, patru cărți: Cartea I se ocupă de organizarea instanțelor militare, Cartea II de competență, Cartea III de procedura de urmat în fața acestor instanțe de excepțiune, iar Cartea IV prevede infracțiunile și pedepsele.

În ceea ce privește organizarea, relevând numai inovațiunile mai importante, proiectul admite *consiliile de disciplină*, pentru armata de uscat, având în vedere necesitatea celerității și aplicarea sancțiunilor pentru infracțiunile cele mai frecvente comise de militari. În timp de mobilizare și război, consiliile de disciplină încetează de a mai funcționa, competența lor de judecată fiind deferită Curților marțiale. Azi consiliile de disciplină nu mai există decât în Germania,

Proiectul prevede în al doilea rând consiliile de război ce iau denumirea de *tribunale militare*.

În compunerea atât a instanței de judecată cât și a celor a parchetelor militare și a cabinetelor de instrucțiune, pentru a ridica nivelul lor cultural și științific, s'a pus obligațiunea ca unii din membrii lor să fie titrați în științele juridice, adică să poseadă un titlu de licență sau doctorat.

În vederea acestui lucru s'a creat un corp de magistrați militari, activi și de rezervă.

Complexul de judecată a fost menținut la cinci membri din cari doi judecători trebuie să fie magistrați militari iar

juridică din București. Din comisiune au făcut parte: d-nii *V. V. Pella*, profesor la Universitatea din Iași, *Colonel M. Protopopescu*, șeful secției III a justiției din Ministerul armatei și *colonel D. Macovescu*, șeful contenciosului din ministerul armatei. Această comisiune a elaborat un nou anteproiect în anul 1926.

O a treia comisiune a fost numită în 1928. Ea se compune din: d-nii *General M. Darvari*, președintele Consiliului permanent de revizie, ca președinte, *Julian Teodorescu*, *V. V. Pella* și *Colonel Protopopescu Mihai*.

În urmă comisiunea a fost modificată în sensul că d-nii *V. V. Pella* și *colonel Protopopescu*, nemaiputând lua parte la lucrări, au fost înlocuiți prin d-nii *Iacob Solomon*, președinte la Curtea de apel din București și *colonelul Manolache Constantin*, șeful serviciului justiției militare din ministerul armatei. În comisiune a mai intrat și d-nul *colonel Macovescu*, care luase parte la lucrările proiectului din 1926.

Această ultimă comisiune a întocmit proiectul adus azi în discuțiunea Senatului.

cei alți pot fi luați dintre ofițerii combatanți. Gradul membrilor ce intră în compunerea instanței variază ca și azi în raport cu acel al acuzatului, adică s'a menținut vechiul principiu că atât judecătorii, judecătorul de instrucțiune cât și procurorul să aibă un grad cel puțin egal cu acel al acuzatului.

S'a păstrat caracterul de juriu al complexului de judecată în materie de crime, sentințele rămânând nemotivate. Pentru toate celelalte infracțiuni ele trebuie să fie motivate. Voturile sunt secrete iar sentințele se dau cu majoritate de voturi.

În ceea ce privește deținerea preventivă judecătorii sunt obligați a se pronunța dacă ea urmează a fi ori nu amputată din pedeapsă în parte sau în total. Funcțiunea președintelui și a judecătorilor magistrați militari e permanentă. Funcțiunea ministerului public este îndeplinită de procurori militari și substituții lor. Denumirea de „*comisari regali*” dispăre. Tot dintre magistrații militari se recrutează și judecătorii de instrucție militari, ce înlocuiesc pe actualii raportori.

Nomenclaturile actuale au fost schimbate pentru a se asimila pe cât posibil organele represive militare cu acelea civile.

În timp de război tribunalul militar păstrează denumirea actuală de „*Curte Marțială*”.

De oarece rolul actual al generalului comandant încetează conform proiectului odată cu emiterea ordinului de punere sub acuzare, proiectul introduce o nouă instituțiune: *Camera de punere sub acuzare*. Ea hotărăște asupra urmăririi în materie criminală, îndeplinind în acelaș timp și oficiul de instanță apelativă în conflictele ce se pot ivi în timpul instrucțiunii. Camera de punere sub acuzare funcționează pe lângă fiecare comandament care are tribunal militar. Ea se compune din generalul comandant ca președinte, dintr'un consilier de Curte de apel sau primul președinte al tribunalului din garnizoana acelu comandament și dintr'un militar judecător de instrucție care nu a instrumentat în afacerea ce urmează a fi soluționată. În ceea ce privește marina militară s'au prevăzut instanțe speciale: „*consiliile de disciplină*” și „*consiliile de justiție de bord*”.

Cași în codul de justiție militară actual nici proiectul nu admite o instanță superioară apelativă. Tot ca în Franța, am rămas la sistemul unei singure instanțe de judecată asupra fondului. Numai Belgia și Germania admit sistemul celor două jurisdicțiuni.

În ceea ce privește recursul s'a menținut consiliul de revizie sub noua denumire de: „*Curte Militară de Casare și Justiție*”. Complexul de judecată al acestei instanțe supreme este mixt. El se compune dintr'un președinte ce este un general de divizie magistrat, din trei generali sau colonelii magistrați militari și din trei consilieri dela Inalta Curte de Casație desemnați pe o perioadă de 5 ani de către primul președinte al acelei Inalte Curți. Când președintele este absent el poate fi înlocuit și printr'un colonel magistrat consilier.

Funcțiunea de minister public este îndeplinită de un ofițer magistrat cu gradul de general.

Curtea poate avea mai multe secțiuni, având sediul în București. Ea funcționează și în timp de război.

Cu referință la *competență*, în general, proiectul lărgeste competența consiliilor de disciplină.

Tribunalele militare au o dublă competență: a) o competență ordinară, b) o competență extraordinară.

S'a trecut în competența tribunalelor militare judecarea complicilor și coautorilor civili în infracțiunile contra siguranței interioare sau exterioare a Statului, precum și în asociațiunile făcătorilor de rele sau spionaj.

Pentru accelerarea judecății s'a admis principiul că atunci când justițiabili militari comit infracțiuni justițiabile, unele de tribunalele militare, iar altele de tribunalele ordinare, judecarea să se facă de tribunalul competent a judeca fapta cea mai grea pedepsită de lege, cu excepțiunea infracțiunilor pur militare care nu se pot judeca decât de instanțele militare.

S'a precizat că delictele de audiență în fața instanțelor militare, fie ele comise de militari sau civili, se judecă de tribunalul militar, după cum și cele comise în fața instanțelor ordinare, se judecă de acele instanțe.

Procedura judecății în fața instanțelor militare este amplu tratată în proiect. Toate dificultățile ivite în practică au fost pe cât posibil soluționate. Punerea în mișcare a acțiunii publice, după caz, aparține ministrului sau generalului comandant. Ei dau ordinul de urmărire în baza concluziunilor formulate de ministerul public militar.

În ipoteza că generalul clasează o afacere în dezacord cu ministerul public, el este obligat să motiveze deciziunea sa și să raporteze cazul ministerului armatei. Cei urmăriți sunt ținuți la dispoziția judecătorilor de instrucțiune militară.

Generalul comandant, în noua concepțiune, nu mai are decât dreptul de a urmări, adică de a pune acțiunea publică în mișcare. După îndeplinirea acestei îndatoriri misiunea lui a încetat.

În materie de crimă judecătorul de instrucțiune trimite afacerea Camerei de punere sub acuzare. Spre deosebire de legislația franceză, care admite ca inculpatul să aibă dela primul interogator dreptul de a fi asistat de un apărător, proiectul nu admite acest lucru. El admite totuși adoptând sistemul înseris în textele proiectului de procedură penală, ca inculpatul la ultimul interogator să aibe dreptul să fie asistat de un apărător, iar acesta să formuleze observațiunile sale asupra rezultatului instrucțiunii putând să ceară instrucțiunii complimentare.

Inculpatului i se va da întotdeauna un apărător din oficiu.

Dispozițiunile mai sus indicate nu se aplică în timp de război, când generalul comandant are în anumite infracțiuni dreptul de a trimite afacerea direct în fața Curților Marțiale.

În privința procedurii de urmat în fața instanței de judecată sau menținut în genere dispozițiunile actualului cod. Deasemenea în materie de crimă s'au păstrat formele procedurale ce se aplică înaintea Curților cu juri, bine înțeles, aceste dispozițiuni formale fiind oarecum revăzute și completate.

Ca inovațiune, proiectul îndătoarează instanța de judecată ca în materie de delict și contravențiuni să motiveze hotărârile. Ea este dispensată de acest lucru atunci când judecă în materie de crimă, în formă de Curte cu juri.

Pentru o mai mare independență a judecății, cași în legislațiunea franceză, s'a adoptat sistemul votărei prin scrutin secret.

În fine, proiectul admite sub raportul procedural o sumă de inovațiuni de o mai mică importanță, în cercetarea cărora nu putem intra fără a depăși spațiul în care trebuie să încadrăm prezentul articol.

Trebuie să menționăm însă că pe timp de război s'a prevăzut o simplificare a formelor de judecată. Procurorul poate face atunci și oficiul de judecător de instrucțiune. Rolul Camerei de punere sub acuzare trece asupra generalului comandant. În materie de delict și contravențiuni generalul comandant poate trimite afacerea, după cum am mai spus, direct în fața instanțelor de judecată. Pe timp de război, s'a dat dreptul generalului comandant de a suspenda executarea pedepsei pronunțate, până la trecerea armatei

pe picior de pace. El poate propune reabilitarea aceluia care îndeplinesc condițiunile prevăzute de lege.

Am spus că proiectul în ultima sa carte, cartea IV, se ocupă de *infracțiuni și pedepse*.

Această carte a primit o deosebită dezvoltare întrucât, după cum indică însuși expunerea de motive a proiectului: „a trebuit să introducem toate dispozițiunile care ni s'au părut absolut necesare, prevăzute în proiectul codului penal comun, care până acuma nu a fost votat“.

În ce privește infracțiunile și pedepsele lor respective „s'a urmat contextura codului penal comun“.

Titlul II al acestei cărți se ocupă de infracțiunile ce au un caracter pur militar și care constituie în actualul cod în vigoare cartea IV.

Pedepsele în genere au fost îndulcite prin scoborârea minimumului, dând astfel posibilitatea judecătorilor de a individualiza pedepsele.

Ca inovațiune s'au admis circumstanțele atenuante pentru toate infracțiunile comise atât în timp de pace ca și în timp de război.

Printre pedepsele militare se prevede moartea prin împușcare, destituirea și degradarea. Cași în sistemul francez, în executarea pedepsei cu degradare s'a renunțat la formele de paradă ce o însoțeau.

Pe lângă alte inovațiuni și precizări, cu referință la infracțiuni și pedepse, cele arătate mai sus sunt din cele mai importante înscrise în cartea finală a proiectului.

* * *

După ce am arătat principalele inovațiuni introduse în proiect, ne vom permite a formula câteva observațiuni în raport cu aceste noi dispozițiuni.

Referindu-ne la noul sistem de compunere al instanței de judecată militară, am putut vedea că în ceea ce privește tribunalele militare în viitor ele vor fi compuse numai din elemente militare, din cari unii trebuie să facă parte din corpul militarilor magistrați.

Creдем că rău a făcut comisiunea care a întocmit proiectul de a fi eliminat din compunerea instanței, *elementul civil*, magistratul civil, care ar fi fost incontestabil un factor de ponderă. Dacă instanța militară trebuie să își menție factura severă militară, nu trebuie uitat că ea este totuși o instanță de justiție și ea atare se impune ca în compunerea ei să intre un element străin de severitatea militară, element ce nu cunoaște decât noțiunea de justiție și nimic mai mult. Socotim că legiuitorul francez din 1928 a fost în justa notă când în alcătuirea consiliului de război, pentru timp de pace, a încredințat președinția instanței unui magistrat civil. Pentru timp de război, același legiuitor a întărit severitatea deferind președinția tribunalului militar unui magistrat militar.

În Belgia încă din 1899 s'a admis în compunerea consiliilor de război prezența unui magistrat civil. În Grecia de asemenea elementul profesional civil este admis în serviciul armatei, membrii consiliului de război fiind recrutați după anumite norme și de preferință dintre ofițerii de rezervă.

Italia a mers chiar mai departe când prin decretele din 19 Octombrie și 30 Decembrie 1923 a demilitarizat complect instanțele penale militare, membrii lor fiind recrutați numai din magistratura civilă și foștii magistrați militari, cu același statut juridic ca și magistrații civili.

Având în vedere aceste considerente precum și tendințele doctrinei în general, am dori ca sistemul adoptat de proiect să fie modificat în sensul celor arătate mai sus.

Când este vorba de compunerea Curții marțiale pentru timpul de război, ca și în Franța, președinția instanței trebuie să fie dată unui ofițer magistrat, activ sau de rezervă, iar

ofițerii combatanți trebuie cu totul înlăturați din compunerea instanței. Experiența războiului a arătat consecințele grave ce justiția noastră militară a înregistrat din cauză că în compunerea instanțelor nu au intrat decât ofițeri combatanți, elemente cu totul afară de carieră, străini cu desăvârșire de cunoștințele juridice și de spiritul de justiție.

Cu atât mai mult se impune modificarea semnalată cu cău proiectul a admis în parte compunerea mixtă a instanțelor. Astfel Camera de punere sub acuzare militară, nou introdusă, admite în compunerea ei un consilier dela Curtea de apel sau pe primul președinte al tribunalului; iar în compunerea Curții militare de casare sunt admiși trei consilieri dela Inalta Curte de Casație și Justiție.

În altă ordine de idei, în ceea ce privește Curtea militară de casare și justiție, atât pentru trupele de uscat cât și pentru marină, socotim că ea trebuie cu totul suprimată, existența ei fiind în flagrantă contradicțiune cu art. 102 din Constituție, care prevede o singură casație pentru întreg statul român.

Dispozițiunea art. 106 din Constituție care prevede că: „Justiția militară se organizează prin oșebite legi“, text invocat de făuritorii proiectului pentru a legitima menținerea unei Curți superioare militare, nu poate constitui, după părerea noastră, un argument juridic.

Art. 106 nu poate înlătura dispozițiunea categorică a art. 102. Dacă justiția militară urmează a se organiza prin oșebită lege, asta nu înseamnă că în Statul român pot exista două instanțe de casare când art. 102 din aceeași Constituție prohibă în mod expres acest lucru.

Art. 106 trebuie limitat numai la organizarea instanțelor de fond, iar nici decum interpretată în sensul că s'ar putea crea și o nouă instanță excepțională de casare pe lângă cea de drept comun.

Legiuitorul francez din 1928 a deferit pur și simplu recursul Inaltei Curți de casație. Socotim că, atât în spiritul textelor noastre constituționale, cât și pentru o mai bună organizare a recursului în materie de justiție militară, acesta trebuie deferit Inaltei Curți de Casație.

Prin adoptarea acestui sistem creдем că Curtea de casație va trebui să primească o organizare nouă, anume să se creeze o secțiune specială care va avea îndatorirea de a judeca numai recursurile militare. În compunerea acestei secțiuni vor trebui să intre și ofițeri superiori magistrați. Președinția va fi dată unui magistrat civil. În timp de război această secțiune se va putea detașa de Inalta Curte de casare pentru a putea funcționa în circumscripțiunea teritorială a armatelor de operațiune.

În ipoteza că această propunere nu ar fi admisă, în raport cu dispozițiunile înscrise în proiect, am avea de formulat următoarea observațiune:

Dispozițiunea înscrisă în art. 29 din proiect nu poate în tot cazul fi menținută fiindcă este de neadmis ca un colonel magistrat să poată prezida un consilier de Casație. Deasemenea este de neconceput ca într'o înaltă instanță de justiție militară să poată figura ca membri simpli militari combatanți, fie ei și generali de divizie (art. 29 parte finală). În compunerea acestei instanțe supreme nu poate intra de cât persoane cunoscătoare ale dreptului.

Am arătat că proiectul a adoptat în judecarea crimelor săvârșite de militari, procedura ce se urmează în fața Curților cu jurați. Sentințele în această materie rămân nemitivate.

Găsim acest sistem lipsit de garanția unei bune judecăți, inutil și complicat. Dacă Curtea cu juri prezintă acest inconvenient ce constituie unul din temeiurile de critică constatate în practică și relevate de doctrină, creдем că este o greșală ca noua legislație respresivă miliaară să reitereze

aceleași defecte. Caracterul de Curte cu juri ce s'a păstrat prin proiect tribunalului militar când judecă crime, poate fi foarte bine înlăturat, deoarece dificultatea constituțională (art. 105 din Constituție) întâmpinată în materie de justiție civilă, nu poate fi potrivnică când este vorba de justiția militară, întrucât art. 106 din aceeași Constituție spune categoric: „Justiția militară se organizează prin osebite legi“, ceea ce implică că instanțele militare pot fi organizate cu totul în alt sens decât instanțele civile. În realitate, art. 106 din Constituție înțelege să înlătore dispozițiunea art. 105 ce prevede juriul în judecata crimelor cu atât mai mult cu cât art. 105 el însuși prevede anumite derogări dela principiul indicat, când crimele pot fi judecate de tribunale corecționale, fiind scoase din competența Curților cu juri.

Credem dar că este util pentru a da o garanție mai bună justiției prin sentințe motivate, ca în materie de crime tribunalul militar să judece tot ca tribunal, iar nu ca Curte cu juri. Nimic nu împiedecă adoptarea acestui sistem.

Cartea II din proiect se ocupă de competența instanțelor militare. Din cercetarea acestei cărți se poate constata că autorii proiectului au intenționat lărgirea competenței instanțelor militare. Numeroase infracțiuni comise de civili au fost trecute în competența instanțelor militare.

Această lărgire a competenței vine în contradicție cu o tendință a doctrinei recent afirmată și consacrată de noile legislațiuni.

După această tendință tribunalele militare ce sunt tribunale de excepțiune ar trebui dimpotrivă să își mărginească competența numai la infracțiunile pur militare, iar infracțiunile de drept comun, deși comise de militari, să fie trecute în competența tribunalelor ordinare.

Noul cod francez a adus o îngădire competenței întrucât trece în judecata tribunalului militar numai anumite infracțiuni prescrise de codul justiției militare, iar ca infracțiuni de drept comun numai acelea săvârșite în cazărmi, stabilimente militare sau cantonamente. Toate celelalte infracțiuni comise de militari se judecă de instanțele ordinare. Legiuitorul nostru ar trebui să adopte sistemul codului francez ce merge în sensul cerințelor doctrinei.

Ultima carte din proiect, cartea IV-a, se ocupă de infracțiuni și pedepsele lor. Titlul I din această carte indică pedepsele militare și efectele lor, titlul II vorbește de crime și delicta cu caracter comun codului militar și penal, iar titlul III prevede crimele și delicta cu caracter pur militar.

Credem că greșit au făcut autorii proiectului când în titlul II al cărții a IV-a nu au făcut decât să parafrazeze infracțiunile din codul penal, în elementele lor constitutive, pentru ca la urmă să prevadă o circumstanță agravantă ce rezultă din calitatea de militar a infractorului.

Titlul II, după părerea noastră, trebuie complex suprimat, contravenind în totul unei bune tehnice legislative. Suficiază o simplă retrimiteri la textele Codului penal cu simpla indicațiune a circumstanțelor agravante ce rezultă din calitatea de militar.

Și din acest punct de vedere se poate constata cât de nelogic este de a întocmi o lege de excepțiune mai înainte ca legea fundamentală să existe. Infracțiunile înscrise în titlul II al cărții a IV-a vor fi ele menținute în viitorul cod penal? În cazul că sunt admise, fi-vor ele prevăzute tot în elementele componente admise de textele acestui cod de excepțiune?

În ipoteza unei simple retrimiteri, după cum am propus mai sus, la ce text se va face trimiterea, la actualul text sau la acela care urmează a veni? Iată o dificultate din care cu greu se poate eși.

Ne oprim aci. Analizarea textelor din proiect ar putea da

loc la încă multe discuțiuni. Ne mulțumim însă, pentru a nu depăși cadrul unui articol, cu aceste câteva observațiuni de principiu care ni s'au părut mai indicate de a fi luate în discuțiune.

În concluziune, avem convingerea că, dacă s'ar mai temporiza întru câțva cu votarea proiectului ce am analizat, până ce proiectele de cod penal și procedură penală, ar deveni legi, pentru a se putea pune de acord legea de excepțiune cu legea fundamentală și dacă în parlament s'ar admite în totul principiile sănătoase înscrise în proiect, introducându-se în texte și modificările indicate în observațiunile de mai sus, modificări ce sunt de altminterlea cerute în bună parte și de Consiliul Legislativ în avizul său, noul cod român al justiției militare ar deveni un cod realmente modern, subvenind nevoilor ivite în practică, fiind în același timp în unison cu tendința generală a doctrinei consacrată de mai toate legislațiunile noi străine.

GEORGE VRĂBIESCU,

Conferențiar Universitar.

Referent titular în Consiliul Legislativ

IN JURUL LEGII AVOCATILOR

O lege abia votată, care stârnește atâtea proteste, ascunde desigur, dispozițiuni cari neglijează situația unor intelectuali, favorizând cu spiritul ei de castă, un corp — în speță — cam egoist. Avocații stagiari, cărora legea avocaților le-a creat o situație nemeritată și ale căror doleanțe, nici măcar n'a voit să le țină în seamă Uniunea, se adună ea și studenții facultăților de drept din țară, votează moțiuni și luând cu asalt ministerul dreptății și instituțiile de cultură în care și caută apărători ai cauzei lor, cer să li se facă dreptate.

Cu forța tinereții care nu se vrea nesocotită în aspirațiile ei, cu forța căreia tinerii nemulțumiți i-au adăugat suferința așteptărilor, ei protestează împotriva legii cu caracter atât de centralist, despre ale cărei dispozițiuni, Consiliul legislativ credea că „nu sunt de natură a folosi corpului de avocați, deoarece organizațiunile corporative prea închise se transformă în monopol“. Și vor reuși să obțină modificarea legii; căci prea e de tot vitregă cu unii viitori avocați.

Dela început, voi evita discuțiunea dispozițiilor cari privesc pe stagiari și pe studenții facultăților de drept; au ei destul curaj și destul talent să revendice drepturile neglijate sau încăleate.

Eu voi releva doar o modalitate de interpretare a textului privitor la înscrierea în corpul avocaților, a magistraților definitivi, aflați în funcțiune. O nepotrivire de texte, face ca al. ultim al art. 284 să fie interpretat în două moduri. Într'adevăr, art. 284, prin derogare dela condițiunile de înscriere arătate la art. 1 punctul C, admite ca până la unificarea învățământului superior sau cel mai curând până la 1 Iulie 1932, dacă unificarea va avea loc mai înainte, să se poată înscri în barou ca avo-

cați și aceia cari sunt numai licențiați în drept și întrunesc celelalte condițiuni de înscriere în barou. Aliniatul ultim al citatului articol dispune: „Deasemenea, judecătorii definitiv, actualmente în funcțiune, se vor putea înscrie în barou până la aceeași dată, fără a li se cere titlul de doctor”. Dispoziție destul de clară. Totuși interpretată în sensul că, pentru a se înscrie în barou, judecătorul definitiv, trebuie să demisioneze, căci fiind incompatibil conform art. 1 lit. h și art. 3 lit. d, el nu întrunește condițiunile de înscriere și deci nu se poate înscri, conform art. 60 al. ultim.

Interpretarea aceasta egoistă — de altfel în spiritul legii — mie mi se pare nevalabilă. Și iată de ce: Mai întâiu, dispozițiunile aliniatului ultim al art. 284, dând drept magistraților definitiv să se înscrie în barou până la 1 Iulie 1932, nu mai condiționează această înscriere de incompatibilitate, așa cum art. 284 arată în primul său aliniat, când se referă la licențiații în drept. Este, vreau să spun, în al. ultim art. 284, o favoare specială pe care legea o acordă magistraților definitiv, cari n'au doctoratul în drept. Această favoare, reeșită după cum voi arăta din economia legii însăși, nu e acordată bine înțeles decât în ceea ce privește înscrierea; căci e clar, că magistratul nu poate exercita în același timp și funcțiunea de avocat. De aceea, admitându-i-se înscrierea în barou, judecătorul definitiv, va fi trecut pe tabloul incompatibililor, de unde va fi șters, numai în cazul, când magistratul nu va mai fi în funcție, prin demisie, bunăoară. Căci altfel, el ar trebui să aștepte să fie scos la pensie ca să se poată înscri, sau să fie obligat săși ia doctoratul, dacă ar voi să se înscrie în barou, după data de 1 Iulie 1932. Mi s'a obiectat că legea nu permite modul acesta de interpretare, căci nimeni nu poate fi înscris în corpul avocaților, așa ca pentru vremuri grele.

Eu răspund la aceasta cu situația foștilor avocați înscriși prin accident în barou, cari au intrat apoi în magistratură. Ei vor putea prin urmare să rămână tot timpul avocați, deși incompatibili, iar magistratul cu 10—15 ani vechime, dar numai licențiat în drept, nu se va putea înscrie în barou decât demisionând, până la 1 Iulie 1932.

Modul acesta de a vedea, contravine de altfel însăși economiei legii, care a creiat măsuri de favoare, privitoare la magistrați. Iată de exemplu: al. C. al art. 2, privind cererile de înscriere de vi-ciul nedemnității, spune că: „Consiliul baroului va aprecia asupra nedemnității solicitanților, pentru delictele arătate în articol, când aceștia vor fi fost funcționari publici și foști magistrați eliminați din funcțiunile pe cari le-au ocupat, pe baza unor hotărâri disciplinare”. Consiliul baroului urmează să reflecteze prin urmare ceva mai mult

asupra nedemnității, atunci când petiționarul va fi un fost magistrat sau un fost funcționar.

Mai departe art. 5 creiază un regim de favoare foștilor magistrați ieșiți la pensie, permițându-le să se înscrie chiar după ce au fost pensionați — ceea ce este interzis categoriilor neexceptate, — de acest articol.

Art. 44 scutește de stagiul în barou, pe magistrații licențiați cari au trei ani vechime în funcțiune; deasemenea scutește de examen de liberă practică avocațială pe magistrații, cari au trecut examenul de intrare în magistratură. Nici nu se poate alt-fel. Și nici n'ași putea crede că s'ar putea înțelege altfel dispozițiunile ultime ale art. 284, decât în sensul că judecătorii definitiv (nu cumva vor face vre-o obiecțiune procurorilor definitiv, cari nu sunt judecători, deși sunt magistrați?) să se poată înscri, chiar fiind în funcțiune, rămânând pe tabloul incompatibililor, atâta vreme cât sunt în magistratură. Altfel ar însemna ca magistratul cu vechime și experiență, să fie pus în inferioritate de proaspătul doctor în drept, căruia nu i s'a svântat încă cerneala impunătoarei sale diplome.

Că la urma urmei, nu numai cu diploma de doctor în drept, poți deveni un mai bun jurist, dacă țintuind-o în perete, vei aștepta să treacă anii. Ci numai munca și ambiția de ați face datoria, acestea fac pe bunul avocat, ca și pe bunul cetățean.

Rândurile mele, voind să lămurească o interpretare neconformă cred cu intenția legiuitorului, a unui articol destul de clar, dar totuși înțeles măcar în două moduri, aș vrea să fie și o dorință de a se prevedea un text clar și precis în legea modificatoare ori în regulamentul ei, care să înlătore obiecțiunile făcute de unele barouri din țară, și să permită magistraților, licențiați în drept, înscrierea în barou și după 1 Iulie 1932 și mai înainte de a fi pensionați.

L. S. BELCIN
Magistrat

RECEZII

EXPLICAȚIUNEA TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ A ART. 285, al. 2 și urm. c. civ., de d-l Titu Bogdănescu, magistrat.

O nouă și valoroasă lucrare juridică. Autorul este distinsul judecător de instrucție al tribunalului Tulcea, d-l Titu Bogdănescu,

Citind-o, am avut îndoită emoțiune, a plăcerii intelectuale, pe care mi-o dă orice pagină de gândire, sănătos și metodic încheșată și a amintirii anilor cât am ocupat la tribunalul Tulcea fotoliul, al cărui titular este astăzi d. Bogdănescu.

Desigur că peste un număr mare de ani, aceeași îndoită emoțiune va fi rezervată și autorului lucrării. Din marele rezervoriu intelectual al tinerilor juriști în formare, se vor desprinde și manifesta noi forțe de muncă,

științifică. Ele vor fi, cum de altfel este în legea progresului, o afirmațiune tot mai desăvârșită a gândirii și a formei. Privindu-le, tânărul magistrat dela Tulcea va avea, ca și mine astăzi, sentimentul profund de mulțumire sufletească de a constata ascensiunea progresivă a urmașilor și senzața nostalgică față de trecutul, ale cărui orizonturi încep să devină dela un timp din ce în ce mai mult, tot mai îndepărtate, tot mai puțin limpezi. Este eterna frământare sufletească pe care a redat-o Lamartine prin celebrele sale versuri :

*Dans la nuit éternelle, emportés sans retour,
Ne pourrons nous jamais sur l'océan des âges
Jeter l'ancre un seul jour ?*

În lucrarea ale cărei pagini le trec în revistă, prin rândurile de față, autorul se ocupă de art. 285 din codul civil, care atribuie copiilor rezultați din căsătorie, dreptul unei treimi în nudă proprietate asupra averii soțului vinovat.

Munca reclamată pentru alcătuirea acestui studiu este cu atât mai demnă de apreciat, cu cât lucrarea are de obiect o problemă juridică, care constituie o inovațiune a legiuitorului civil din 1906. Izvoarele și elementele de doctrină și jurisprudență nu puteau fi deci, atât de bogate.

După cum foarte bine observă d-l profesor Traian Ionașcu în elogioasa prefață ce însoțește volumul, organizarea tehnică a regulei din art. 285 c. civ. a fost atât de imperfectă efectuată de reformă codului nostru civil din 1906, în cât practica judiciară precum și cea extrajudiciară au întâlnit dificultăți importante în aplicarea ei, cu atât mai mult cu cât doctrina nu s'a ocupat suficient cu studiul acestei particularități specifice dreptului civil român.

După ce expune evoluțiunea istorică a reformei din art. 285 al. 2 cod. civil, autorul trece la studiul consecințelor patrimoniale ale despărțeniei, făcând o savantă analiză a caracterului juridic al operațiunii translativă forțate, ordonată de lege în favoarea copiilor.

Prețioase elemente de drept roman și de drept comparat așează lucrarea în cadrul studiilor de doctrină aprofundată.

Caracterul juridic al atribuirii treimeii este examinat cu competență, în perspectiva celor cinci sisteme, ivite în doctrină și jurisprudență și anume :

- 1) Sistemul transmisiunii ex lege, susținut de Dim. Alexandrescu, Take Ionescu, C. Nacu și Al. Cerban.
- 2) Sistemul penalității civile, al cărui promotori sunt d-nii Emil Dan și Dem. Pașalega.
- 3) Sistemul liberalității adoptat de C. Hamangiu, Rosetti-Bălănescu și Băicoianu în Tratatul de Drept civil și susținut de Eugen Bănescu și S. Rosental.
- 4) Sistemul exproprierei „hoc sensu” cu titlu de penalitate, preconizat de Matei Cantacuzino.
- 5) Sistemul reparațiunii civile, echivalentă daunelor interese, care a fost îmbrățișat de Inalta Curte de Casație.

După ce se arată situațiunile juridice obiective create prin despărțenie, autorul demonstrează că norma de drept din art. 285 al. 6 c. civil, făcând parte din structura juridică a statutului personal al copiilor, urmează că achizițiunile treimeii se operează numai în condițiunile ce nase din statutul lor personal.

Consecințele practice ale acestei teze sunt luminoase și complect expuse la pag. 123—124 a lucrării. Ele au o importanță incalculabilă și ar trebui cunoscute de toți acei cari sunt chemați, ca judecători ori avocați, să dea o deslegare situațiunilor de fapt și de drept în legătură cu art. 285 c. civ.

Rezumarea lor învederează un spirit de metodă și o cunoaștere amănunțită a întregii noastre jurisprudențe, prietoare la materie.

În ultimele capitole, se tratează despre procedura de realizarea a normei de drept, reglementată prin art. 285 c. civil și despre acțiunea pauliană, de care pot uza copiii sau creditorii, atunci când, prin acte frauduloase de înstreinare, soțul vinovat ar încerca să-i lezeze.

Avem convingerea că servim pe numeroșii cititori ai acestei reviste, sfătuindu-i să citească și să consulte lucrarea d-lui judecător de instrucție Titu Bogdănescu, Biblioteca celui mai pretențios jurist o poate așeza la locul de cinste.

TRAIAN ALEXANDRESCU,
Decanul Baroului Ilfov

CONST. D. CUTCUTACHE, Doctor în Drept „*Un mare conflict internațional: Optanții unguri ai Transilvaniei și reforma agrară în România*”, cu o prefață de N. Titulescu, București, 1931.

Problema optanților unguri care a pasionat vreme îndelungată nu numai cercurile juridice, dar și pe cele potilice, nu mai este astăzi, după cum cu drept cuvânt constată d-l N. Titulescu în prefața sa, decât o pagină de istorie. Dar tocmai de aceea ea trebuia să fie evocată odată mai mult tutulor acelor ce rezervă printre preocupările lor, un loc de frunte dreptului internațional public. Pentru noi românii, problema aceasta internațională însă are și o netăgăduită valoare morală, căci ea se leagă de cea mai însemnată reformă a României moderne, care a avut menirea să pună Statul nostru așa cum a eșit din război, pe o bază cu totul nouă: reforma agrară.

Numărul important de lucrări consacrate chestiunii optanților în diferite limbi, arată mai presus de orice că ne găsim în fața unei probleme de prima mână, care a reținut pe mai toate autoritățile cunoscute în dreptul internațional public.

E deci firesc ca chestiunea aceasta să preocupe chiar și acum, când litigiul atât de desbătut a fost tranșat, pe compatrioții noștri.

D-l Cutcutache a reluat întreaga problemă dela început, analizând-o minuțios de la prima și până la ultima ei fază. D-sa începe prin câteva sumare observații asupra reformei agrare, din care se desprinde concluzia de căpetenie și anume faptul că această reformă, nu a fost nici decum născocită de legiuitorul român cu gândul ascuns de a ajunge pe această cale deghizată la o adevărată lichidare a averilor foștilor supuși unguri, care în virtutea Tratatului dela Trianon aveau facultatea de a opta pentru cetățenia română și care nu uzaseră de acest drept.

Cu drept cuvânt d-sa arată că votarea reformei agrare, hotărâtă încă înainte de războiul mondial, nu a fost decât înfăptuirea unei imperioase necesități sociale.

Autorul precizează apoi rând pe rând cine sunt optanții unguri, care sunt revendicările lor, argumentele pe care își întemeiază plângerile îndreptate mai întâi în fața tribunalelor naționale române, apoi în fața forurilor internaționale sesizate pentru lichidarea litigiului. Într'un cuvânt optanții unguri, cari refuzau să fie tratați pe un picior de egalitate cu românii, cereau o situațiune privilegiată, bazându-se pe o greșită interpretare a textelor adoptate de tratate.

D-l Cutcutache reia odată mai mult toate etapele prin care a trecut acest proces istoric și sprijinindu-se pe o bogată documentare, arată în concluziile sale temeiurile de drept în baza cărora în cele din urmă teza dreaptă susținută cu atâta vigoare și talent de reprezentanții României, a sfârșit, ca ori și ce cauză dreaptă, prin a se impune.

Într'un cuvânt lucrarea d-lui Cutcutache constituie pen-

tru toți cei ce caută o documentare în linii mari asupra chestiunii optanților, un ghid sigur, care, pentru o mai amplă cercetare a problemei, trimite la fiecă pas la lucrările atât de numeroase care s'au ocupat în amănunt cu fiecare aspect al chestiunii.

R. R.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența dela 15 Martie 1931

Președinția D-lui ION M. BOTEZ, Consilier

*Asociația pentru emanciparea civilă și politică a femeii ce
Asociația pentru emanciparea civilă și politică a femeii române*
Deciziunea Jivă No. 112

Persoană juridică. Constituire. Formalități. Intervențiune din partea altei asociațiuni cu aceeași denumire. Inadmisibilitate. Art. 84 legea persoanelor juridice.

Din moment ce o asociațiune a îndeplinit toate formalitățile edictate de lege, ea este legal constituită conf. art. 84 legea persoanelor juridice, astfel că este inadmisibilă intervențiunea unei alte, ne motivul că poartă aceeași denumire și a uzurpat titlurile ei.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Teodora I. Ștefănescu, avocat în calitate de mandatară a membrilor asociației pentru emanciparea civilă și politică a femeii cu sediul în București, Palatul Ligei Culturale, Bulevardul Schitu Măgureanu no. 1, în contra sentinței cu no. 56 din 1930 a Trib. Ilfov secția I civ. cor., prin care s'a admis cererea făcută de asociațiunea pentru emanciparea civilă și politică a femeii române, reprezentată prin doamna Margareta Paximade-Ghelmegeanu, procuratoare, cu sediul în București str. Cantacuzino no. 45, cu petițiunea înreg. la no. 14775 din 6 Mai 1930 și în consecință a acordat personalitate juridică acestei asociațiuni, dispunând în același timp ca greșea să aducă la îndeplinire dispozițiunile art. 16 și urm. din regulamentul legii pentru persoanele juridice.

Având în vedere actele cauzei dela Iosar, susținerile orale și scrise ale părților, concluziunile Ministerului public care a susținut că apelul este admisibil pentru că apelanta este aceea care are dreptul de a purta numele de asociația civilă și politică a femeii care este singurul motiv ce se poate susține în fața instanței de apel și nu acela de recunoașterea părții sale morale, care a rămas în suspensiune la prima instanță și că chestiunea de fapt ce proprietatea cererii sau adeziunea societății similare dela Iași sau alta, ci prin chestiune de drept și anume prin analogia celor trei elemente, care identifică o individualitate: numele, origina și domiciliul. Numele neputând da vreun ajutor, căci este tocmai chestiunea care desparte părțile în proces. Origina este identică pentru ambele grupări, căci amândouă derivă din aceeași societate inițială. Lămurirea o dă însă al treilea element, domiciliul, căci prin plecarea din domiciliu și stabilirea grupului disident în alt local, înseamnă că această disidență s'a desolidarizat de vechea Societate care rămâne a fi reprezentată numai prin gruparea rămasă în domiciliul asociației și care s'a organizat în scopul de a continua destinele ei.

Având în vedere că prin apel se tinde la respingerea cererii intimitei de a i se acorda personalitatea juridică pe motiv că acest drept îi revine numai grupului din care face parte apelanta pentru care a făcut o cerere de intervenție pe care Tribunalul pretinde că i-a respins-o.

Având în vedere că înaintea primei instanțe asociațiunea pentru emanciparea civilă și politică a femeii române, reprezentată prin procuratoare, Doamna Margareta Paximade-

Ghelmegeanu, a cerut la 6 Mai 1930 înscrierea asociațiunii în registrul persoanelor juridice în conformitate cu art. 84 din legea persoanelor juridice. Că în sprijinul cererii și pentru satisfacerea legii de mai sus, asociațiunea a depus actul de asociație, statutele, procesele verbale ale adunării din 5 Mai 1930 și o adresă din partea Directoratului Munteniei, prin care se conchidea la acordarea personalității cerute.

Considerând că la 1 Mai 1930, în fața aceleiași instanțe, se face cerere de intervenție din partea unei alte asociațiuni, purtând același nume, prin procuratoare, Doamna Avocat Theodora Ștefănescu, cu care depune deasemenea procesul-verbal al ședinței din 28 Aprilie 1930, statutele asociațiunii pentru emanciparea civilă și politică a femeii române, procesul-verbal al adunării din 5 Mai 1930, precum și câteva scrisori ale d-nei Elena Meissner, prezidenta asociațiunii pentru emanciparea civilă și politică a femeii române, centrul Iași, centru care are calitatea de persoană juridică și care funcționează dela 1913.

Având în vedere că Tribunalul Ilfov s. I prin sentința civilă cu no. 56 din 5 Iunie 1930, a admis cererea primului grup, i-a acordat personalitatea juridică și a dispus înscrierea în registrul Tribunalului.

Considerând că Tribunalul a respins cererea de intervenție a celui de al doilea grup, pe motiv că legea persoanelor juridice nu admite cereri de intervenție, sau contestațiuni.

Având în vedere că în contra acestei sentințe grupul reprezentat prin doamna Theodora Ștefănescu a făcut apel repartizat la această secțiune.

Considerând că această Curte, prin jurnalul cu no. 5085 din 11 Iulie 1930 a admis în principiu cererea de intervenție a grupului de mai sus. Că prin petițiunea înregistrată la no. 13.880 din 20 Noembrie 1930, doamna Elena Meissner, în calitatea de reprezentată legală a asociațiunii pentru emanciparea civilă și politică a femeii române, persoană juridică, cu domiciliul la Iași, a făcut cerere de intervenție în fața acestei Curți.

Având în vedere că această intervenție a fost admisă în principiu prin jurnalul cu no. 7749 din 5 Decembrie 1930.

Asupra apelului făcut prin petițiunea înreg. la no. 18779 din 1 Iunie 1930,

Având în vedere că prima cerere, semnată de d-na Avoca Margareta Paximade-Ghelmegeanu, reprezintă un grup format din d-nele: Calipso Botez, Ella Negruzzi, Ortansa Sațmary, Florica Georgescu, Mihaela Catargi, Cecilia Cuțescu Storck și altele. Că această cerere se sprijină pe statutele asociațiunii care prin art. 5 și 5 prevede că pentru a fi membru al asociațiunii, solicitatorul trebuie să facă o cerere scrisă prin care să adere la programul și statutele asociațiunii, iar declarațiunea de aderare trebuie să fie aprobată de comitetul de acțiune al domiciliului solicitatorului.

Că în urmă, fiind primit ca membru este obligat să plătească regulat cotizațiunea, sub sancțiunea art. 5 din statute, care prevede pierderea calității de membru al asociațiunii.

Că în conformitate cu art. 15 și 16 din statute, adunarea generală este prezidată de prezidenta comitetului diriginte al asociațiunii, iar acest comitet convoacă și adunările generale.

Considerând că aceleași dispozițiuni cuprinde și statutele prezentate de către grupul cel de al doilea reprezentat de către d-na Avocat Theodora Ștefănescu.

Având în vedere că procesul-verbal al ședinței din 28 Aprilie 1930, depus și semnat chiar de apelantă, ședință care a dus la procesul de față, se vede că această adunare generală a fost hotărâtă în ședința dela 7 Aprilie 1930, de către comitetul diriginte al asociațiunii alcătuit din d-nele Michaela Catargiu, Isabela Sadoveanu, Ortansa Sațmary și Cecilia Cuțescu-Storck, secretară.

Că, deci aceste persoane care semnează prima cerere de a se obține personalitatea juridică a asociațiunii, sunt aceleași persoane care reprezentau asociațiunea înainte de desbinare și care au reprezentat și condus în conformitate cu statutele, desbaterile în adunarea generală din 28 Aprilie 1930.

Că, din examinarea statutelor asociațiunii pentru emanciparea civilă și politică a femeii române dela Iași, statute publicate în 1915 și depuse de intervenienta d-na Elena Meissner, arată prin scrisorile din dosar că intimatele sunt acelea ce reprezintă grupul din București al aceleiaș asociațiuni.

Considerând că din procesul-verbal al ședinței din 28 Aprilie 1930, încheiat de apelante, se vede că vechiul comitet al asociațiunii care funcționa pe baza statutelor și care prezida adunarea, constatând că sunt în sală 34 de membre ale asociațiunii și că pe lângă acestea se află de față o mulțime de doamne străine de asociațiune, au cerut ca acestea din urmă să părăsească sala și la refuzul lor și protestul d-nei Theodora Ștefănescu, care cerea să fie considerate ca membre, comitetul a ridicat ședința, amânând-o pentru o altă dată și a părăsit sala împreună cu cele 34 de membre ale asociațiunii.

Considerând că după cerrea d-nei Theodora Ștefănescu s'au ales un alt comitet din persoanele rămase în sală, cu care s'au ținut ședința, fără să se fi făcut vreo dovadă că aceste doamne erau membre ale asociațiunii.

Că din procesul-verbal de mai sus se vede că vechiul comitet era acela care reprezenta asociațiunea și avea dreptul — după statute, — să convoace, să prezideze și să dizolve adunarea, iar că cele 34 de doamne erau membre vechi ale asociațiunii.

Că apelantele, presupunând că ar fi fost membre ale asociațiunii, nu aveau dreptul, după statute, să demită, fără nici o formalitate și așa cum s'au procedat în fapt, organul de conducere al asociațiunii și să continue ținerea ședinței, care nu mai putea avea loc, din momentul ce comitetul împreună cu un număr însemnat de membri, se ridicase și amânase ținerea ședinței.

Că acest procedeu este cu atât mai neregulat, cu cât în privința celor rămași în sală, nu s'au făcut dovada că erau membri ai asociațiunii.

Considerând că intențiunea apelantei și a grupului de doamne rămase în sală — care sunt și acelea care semnează apelul de față — era să facă o nouă asociațiune, care lua ființă — în acel moment și acest lucru rezultă din chiar procesul-verbal al ședinței încheiat de apelante, căci după constituirea unui birou ad-hoc și alegerea unui comitet, s'au procedat la votarea statutelor asociațiunii, operațiune care nu ar fi fost necesară — dacă după cum se pretinde prin ale, — asociațiunea apelantelor era vechea asociațiune pentru emanciparea civilă și politică a femeii române, existentă cu mult înaintea ședinței din 28 Aprilie 1930.

Că, în ce privește proba cu martori, cerută prin concluziunile scrise, depuse la dosar, și care nu au făcut obiectul desbaterilor în ședința publică.

Considerând că dovada cerută este inutilă și neconcludentă, căci în ce privește primul punct, ea rezultă din actele prezentate și procesele verbale, semnate chiar de apelante, căci validitatea sau nevaliditatea unei ședințe se apreciază în drept după formalitățile îndeplinite și ordonate de statute și lege.

Că în ce privește cel de al doilea punct din concluziunile scrise, el nu duce la deslegarea procesului, pentru motivele arătate mai sus.

Că în ce privește dovada celui de al treilea și al patrulea punct ca și celelalte două dela început, dovada este inutilă și neconcludentă, căci se cere în fapt dovada unor împe-

jurări care constituie în realitate tot atâtea formalități cerute de lege și de statutele asociațiunii, operațiuni care rezultă și trebuie să rezulte din actele și procesele verbale încheiate de comitetul și adunarea generală a unei asociațiuni, neîndeplinirea lor ducând chiar prin acest fapt la nulitatea actelor încheiate fără respectarea legii.

Considerând că în ce privește intervențiunea d-nei Meissner ea urmărind în primul rând susținerea intereselor intimitei, prin respingerea apelului de față, ea devine fără interes.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

(ss) Ion M. Botez, C. Cătuneanu, I. Dobrescu.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA II COMERCIALĂ

Audiența dela 24 Octombrie 1931

Președinția d-lui HARTON UDREA, judecător

H. L. Theiller cu Regia Aut, Căile Ferate

Sentința comercială No. 4620

Îmbogățire fără cauză. Condițiile. Elementul de fapt și de drept al acțiunii. Caracterul subsidiar. Momentul fixării îmbogățirii. Limitele.

Îmbogățirea fără cauză, cu unele aplicațiuni în dispozițiunile codului, este un fapt juridic producător de obligații. Pentru exercitarea acțiunii se cere intrarea a două elemente: unul de fapt și altul de drept, ținându-se seamă și de caracterul subsidiar al acțiunii.

Elementul de fapt este acel al sărăcirii, văzut din punctul de vedere al reclamantului și al îmbogățirii, văzut din punctul de vedere al părții; elementul de drept este lipsa de cauză sau drept a îmbogățirii; iar caracterul subsidiar al acțiunii face ca ea să nu poată fi exercitată, dacă partea are înaintea ei o acțiune născută din contract, quasi-contract, delict, quasi-delict sau lege.

În examinarea acestei acțiuni mai trebuiesc precizate două chestiuni: 1) al momentului ce fixează îmbogățirea și care este momentul introducerii acțiunii, și 2) limita de restituire și care nu poate fi nici mai mare decât sărăcirea reclamantului, nici mai mare decât îmbogățirea părții, când îmbogățirea este mai mică decât sărăcirea reclamantului.

Tribunalul,

Asupra acțiunii introduse de societatea în nume colectiv H. Theiller et Fiu din București, prin componentul Paul Theiller în calitate de mandatar al lui Herman Theiller și Lipa Theiller, foști componenți ai firmei H. et L. Theiller, societate în nume colectiv, azi lichidați, prin care aceștia cer să se constate reziliată convenția cu Regia autonomă a căilor ferate și să fie obligată aceasta, prin reprezentanții ei legali la plata sumei de lei 431.956 capital, plus procentele legale dela 18 Decembrie 1920 și cheltuieli de judecată.

Având în vedere actele din dosar, susținerile părților și concluziunile scrise depuse;

Având în vedere că în fapt se constată următoarele;

După război, Căile ferate nu puteau să facă față transporturilor și aprovizionărilor, din cauză că Direcția Căilor Ferate nu avea fondurile necesare pentru a repara mașinile defectate, s'au recurs la comune și particulari, ca să facă aceștia reparațiile, iar pentru reparațiile făcute, comunele sau particularii făceau transporturi în modul convenit cu Direcția Căilor ferate. În instrucțiunile Căilor ferate se arăta cota de transporturi ce se făcea pentru Direcția Căilor Ferate și cota pentru comune sau particulari. Se arăta deasemenea că

plata personalului o privea pe Calea Ferată, cum și combustibilul ce se întrebuișea. În cazul când cei interesați procurau și materialul, administrația căilor ferate se obliga să-l achite ulterior.

Pe baza acestor instrucții, societatea în nume colectiv H. et L. Theiller a primit pentru reparații locomotivele no. 321.018 și no. 324.648. Devizul pentru reparație a fost întocmit de reprezentanții Căilor Ferate pentru suma de 160.770 lei, la prima locomotivă și lei 135.000 la a doua locomotivă. Societatea H. și L. Theiller a executat reparațiile. Costul reparațiilor primei locomotive a fost de 136.880 lei, iar pentru a doua locomotivă a fost de lei 147.170. Societatea a primit autorizația de circulație pentru transportul de cherestea, lemne și lignit pe termen de un an, începând pentru locomotiva no. 321.018 dela 27 Aprilie 1920 până la 21 Aprilie 1921, iar pentru locomotiva no. 324.648 dela 3 Iulie 1920 până la 3 Iulie 1921. Probele pentru funcționare, făcându-se mai în urmă, s'a prelungit autorizația de circulație dela 2 Iulie 1920, la 2 Iulie 1921, pentru o locomotivă și dela 21 August 1920 până la 21 August 1921 pentru cealaltă.

La 18 Decembrie 1920, Direcția Căilor Ferate retrage concesiunea dată societății Theiller. Retragera s'a făcut pe baza unei dispozițiuni a guvernului, publicată în Monitorul Oficial. Cu ocazia recepțiunii locomotivelor s'a încheiat procese verbale, arătându-se starea în care se primesc.

După retragerea concesiunilor, care s'a considerat ca un act de guvernământ, Căile Ferate au invitat pe toți interesații, cari au avut mașini primite în reparație, să se adreseze comisiunii de lichidare a navetelor, instituită în scopul lichidării tuturor pretențiunilor ce derivau din aceste concesiuni.

Societatea Theiller și-a formulat pretențiile, arătând că reparațiile și combustibilul au costat-o 394.950,20 lei. Comisia de lichidare prin adresa no. 354 din 1923 i-a comunicat că în ședința din 7 Noembrie 1922 a decis să recomande Ministerului comunicațiilor, ca să-i plătească acesteia suma de lei 161.170,06.

Ministerul de comunicații nu s'a pronunțat însă asupra recomandației comisiunii de lichidare. La 12 Iulie 1924, Societatea Theiller încunoștințează ministerul că dacă nu-i achită în termen, de 2 luni despăgubirea fixată de comisia de lichidare, se va adresa justiției, cerând restituirea tuturor cheltuelilor. Nici de data aceasta Ministerul nu răspunde. La 1 Mai 1929, însă Direcția Căilor Ferate i-a comunicat societății Theiller că i s'a fixat de comisia superioară pentru lichidarea navetelor suma de lei 46.684, costul reparațiilor celor 2 locomotive, inclusiv o dobândă de 6 la sută pe termen de 2 ani.

Societatea Theiller nu a fost mulțumită de suma oferită.

Prin foștii ei componenți, în urma lichidării societății, a făcut acțiunea de față. Prin acțiune se cere rezilierea convenției și obligarea părâtei la plata sumei de 431.956 lei, cu procente și cheltueli. În suma de 431.956 lei, intră costul reparațiilor, plata combustibilului și salariile plătite. În drept acțiunea, astfel cum s'a susținut și în instanță, a fost bazată pe principiul îmbogățirii fără cauză. Pe baza probelor făcute, s'a cerut în instanță admiterea acțiunii pentru capitalul și procentele formulate, cu cheltueli de judecată.

La susținerile reclamanților, părâta Regia autonomă a Căilor Ferate a obiectat că reclamanta nu și-a dovedit acțiunea. Pe expertiză nu se poate pune temei, fiindcă ea în afară de o înșirare de cifre, făcută după actele reclamanților, nu spune nimic. Părâta a cerut să se numească o contra expertiză. Dacă s'ar spune că ea nu mai este în termen să ceară expertiză, Tribunalul tot poate să numească din oficiu contra expertiză, pentru a se lumina asupra litigiului.

În cazul când se trece peste susținerile părâtei, aceasta a susținut, că societatea Theiller a circulat cu locomotiva 321.018 un timp de 222 zile, cu cealaltă locomotivă a cir-

culat 155 zile. Transportul cu prima locomotivă a fost de 10.550 tone. Folosul pe care l'a avut soc. Theiller trebuie scăzut din sumele pretinse de aceasta.

În fine părâta a susținut că reclamanții nu au stabilit cari a fost costul reparațiilor; care al combustibilului și salarizare. Părâta se obligă însă să plătească suma de lei 46.684. Acțiunea în consecință numai pentru această sumă trebuie admisă.

La susținerile părâtei, reclamanții au obiectat că folosul tras de soc. Theiller din transporturile făcute, nu pot fi opuse de părâtă, dacă ea nu a făcut o cerere reconvențională. Cererea părâtei, ca să se scadă din sumele pretinse de reclamanți, pretinsul avantajiu al acestora, trebuie deci să fie înlăturată.

Având în vedere că acestea fiind faptele, urmează să examinăm chestiunile discutate, cercetându-se în primul rând dacă este cazul să se amâne litigiul pentru numirea unei contra expertize după cererea părâtei sau din oficiu și în caz când litigiul nu se amână, urmează să examinăm temeinicia acțiunii reclamanților.

Având în vedere că din actele dosarului, se constată că expertul și-a depus raportul său pe ziua de 30 Aprilie 1931; că după depunerea raportului, părțile s'au prezentat în ședința din 27 Mai 1931, când părâta a depus un răspuns la interogator, și litigiul s'a amânat pentru ședința dela 16 Octombrie c., pentru ca reclamanta să ia cunoștință de răspunsul la interogator; că părâta în ședința din 27 Mai 1931 nu a cerut să i se încuviințeze facerea unei contra expertize.

Considerând că după art. 18 din legea accelerării judecăților, când unei părți i se admite ca probe facerea unei expertize, partea adversă va putea cere contra expertiză cel mai târziu la primul termen după depunerea raportului; că în speța de față se constată că la primul termen după depunerea raportului în expertiza cerută de reclamanți, părâta nu a cerut facerea unei contra expertize; că nefăcând cererea la acel termen părâta nu mai poate să facă cererea în ședința de azi și fiind astfel cererea acesteia, de a-i încuviința facerea unei contra expertize, urmează a fi respinsă.

Având în vedere că în ceea ce privește numirea unui expert din oficiu, această numire este lăsată la facultatea Tribunalului; că în speța de față, pe lângă expertiză, s'au exhibit și acte; că ele constituiesc probe, pe cari Tribunalul poate să le țină în seamă în soluționarea sa; că stabilindu-se acestea, amânarea pentru facerea unei expertize din oficiu, nu se găsește necesară astfel că ea, nu poate să fie încuviințată.

Având în vedere că respingându-se cererea de amânare, urmează să examinăm principiul îmbogățirii fără cauză, pe care reclamanta își întemeiază acțiunea; că după examinarea acestui principiu, se va cerceta acțiunea reclamanților și obiectivitățile părâtei.

Considerând că îmbogățirea fără cauză, cu unele aplicațiuni în dispozițiunile codului, este un fapt juridic producător de obligațiuni; că dispozițiunile codului civil nu arată condițiunile, ce trebuie să îndeplinească o acțiune, bazată pe îmbogățirea fără cauză; că era necesar să se stabilească aceste condiții, pentru că altfel acțiunea aceasta bazată pe echitate, n'ar fi avut limite, iar judecata asupra ei ar fi căzut în arbitrar; că doctrina și jurisprudența au stabilit aceste condițiuni; că pentru exercitarea acestei acțiuni se cere întrunirea a două elemente: unul de fapt și altul de drept, ținându-se în seamă în majoritatea doctrinei și de caracterul subsidiar al soluțiunii.

Considerând că elementul de fapt pentru exercitarea acțiunii, este acel al sărăciei, văzut din punctul de vedere al reclamantului, și al îmbogățirii, văzut din punctul de vedere al părâtului; că acest fapt este unic, și numai aspectele lui sunt deosebite, după cum este văzut din partea reclamantului său din partea părâtului; că de aceea în părerea, care

cere o legătură de cauzalitate între sărăcie și îmbogățire, se ascunde o inexactitate, fiindcă există o cauzalitate, când se găsește două fapte, din care unul este rezultat din altul, iar nu când este un fapt unic, care pentru o parte este sărăcire, iar pentru o alta îmbogățire.

Considerând că elementul de drept este acel al îmbogățirii fără cauză sau drept; că într-adevăr, în raporturile dintre ele, unele persoane se pot găsi îmbogățite în dauna altora; că aceste rezultate se pot ajunge în urma unor raporturi cu o bază de drept; că în aceste situații nu se poate veni cu o acțiune bazată pe îmbogățirea fără cauză, pentru a se pretinde îmbogățirea; că numai atunci când îmbogățirea aceasta, ce a lăsat un gol în patrimoniul unei persoane, se găsește fără nici un drept în patrimoniul îmbogățitului, numai atunci se poate veni cu acțiunea bazată pe îmbogățirea fără cauză.

Considerând că pe lângă întrunirea acestor elemente, se mai cere unei părți pentru a putea veni cu acțiunea pentru îmbogățirea fără cauză, că ea să nu aibă înaintea ei o acțiune născută din contract, quasi-contract, delict, quasi-delict sau lege; că dacă partea are înaintea ei acțiunea născută din una din sursele de obligații arătate, ea își va exercita aceste acțiuni, nefiind primită să exercite acțiunea de îmbogățire fără cauză; că aceiași interdicere există, când partea are înaintea ei un obstacol de drept, care o împiedică să exercite acțiunea sa; astfel dacă partea își are acțiunea prescrisă, nu poate să se bazeze în urmă pe îmbogățirea fără cauză; că pe lângă obstacolul de drept, aceiași soluție se dă și pentru obstacolul de fapt, ce împiedică acțiunea bazată pe îmbogățirea fără cauză, când obstacolul de fapt este rezultatul culpei în care se găsește partea.

Considerând că afară de cele două elemente, necesare pentru a se veni cu acțiunea bazată pe îmbogățirea fără cauză și de caracterul subsidiar al acțiunii, în examinarea acestei acțiuni, mai trebuiesc precizate două chestiuni: 1) care este momentul ce fixează îmbogățirea și 2) care sunt limitele de restituire, în această acțiune.

Considerând că momentul, ce fixează îmbogățirea este acel al introducerii acțiunii; că în firea lucrurilor este ca ea să se constate în momentul când se produce; că însă poate să fie o diferență între momentul când s'a produs și momentul introducerii acțiunii; că îmbogățirea fără cauză nu este rezultatul unui delict sau quasi-delict, pentru ca față de îmbogățit să existe severitatea, care să facă ca acesta să restituie toată valoarea cu care s'a îmbogățit deși atunci când se introduce acțiunea nu mai are întreaga valoare; că sărăcitură dacă nu a introdus mai repede acțiunea, acesta trebuie să și-o impute lui; că de aceia momentul fixării îmbogățirii este acela al introducerii acțiunii.

Considerând că sărăcitură, dacă pentru îmbogățit îmbogățirea este mai mare, decât valoarea cu care cealaltă parte este sărăcită, nu poate să ceară întreaga îmbogățire; că pentru el acțiunea nu este o sursă de îmbogățire; că deasemenea dacă îmbogățirea este mai mică decât valoarea cu care cealaltă parte este sărăcită, aceasta nu poate să ceară mai mult decât îmbogățirea, fiindcă îmbogățitul restituie ceea ce este îmbogățire, în patrimoniul său; că deci, acestea sunt limitele de restituire în îmbogățirea fără cauză.

Având în vedere că la lumina acestor principii examinate faptele din speța de față, din această examinare se constată că societatea Theiller a luat dela pârâta două locomotive, pe cari le-a reparat, și după reparații aceasta trebuia să facă transporturi cu ele timp de un an, pe anumite linii; că după câteva luni, guvernul a interzis aceste transporturi, dispunându-se ca locomotivele să fie luate în primire de Direcția Căilor Ferate; că acest act al guvernului apărând ca un act de guvernământ, societatea Theiller nu putea să mai facă, nici, o obiecțiune în privința reluării locomotivelor; că însă de reparațiile făcute, Căile Ferate u beneficiat;

că a existat deci o îmbogățire pentru Căile Ferate în dauna societății Theiller; că această îmbogățire se găsește fără cauză în favoarea Căilor Ferate; că pentru restituirea acestei îmbogățiri, societatea Theiller nu mai avea înaintea ei acțiunea din contract, fiindcă contractul nu-și mai avea ființă prin măsura guvernului; că soc. Theiller putea deci să introducă o acțiune bazată pe îmbogățirea fără cauză, toate condițiile pentru introducerea unei asemenea acțiuni fiind întrunite în acțiunea acesteia.

Având în vedere că reclamanții cu devizele de reparațiuni ale locomotivelor no. 321.018 și ale locomotivei no. 324.648, acte care se găsește și în dosarul pârâtei, depuse la dosar, stabilește că a cheltuit cu prima locomotivă 147.170 lei; iar pentru a doua 136.880 lei; în total deci 284.050 lei; pentru combustibilul primei locomotive stabilește că a cheltuit 58.847,60 lei, iar pentru a doua 20.941 lei, totalul pentru combustibil fiind de lei 79.788,60; în fine pentru salarii primei locomotive stabilește că a cheltuit 40.988 lei, iar pentru salarii locomotivei a doua 27.130 lei, totalul fiind de lei 68.118.

Având în vedere că cu ocazia recepțiunii locomotivelor de către Direcția Căilor Ferate la 18 Decembrie 1920, se constată că s'au găsit piese defectate și unele lipsuri; că aceste piese defectate și lipsurile sunt arătate în procesele verbale încheiate cu ocazia recepțiunii.

Având în vedere că dacă la predarea acestor piese erau defecte, sau lipseau din ele, chiar dacă reclamanții au făcut cheltueli cu repararea lor, pârâta însă nu poate să fie obligată la plata lor, fiindcă ea nu s'a îmbogățit cu această reparare; că valoarea lor trebuie scăzută din costul reparațiilor prezentate de reclamanți; că Tribunalul apreciind asupra valorii acestor piese le apreciază la suma de lei 50.000, care urmează a fi scăzută din suma de 284.050 lei.

Având în vedere că la plata salariilor se vede trecut lei 450 pentru tutun; acest articol se vede trecut de mai multe ori; că deasemenea se văd trecute numeroase mese; că mai sunt adăugate diferite spese; că dacă reclamanții au cheltuit această sumă cu salarii, pentru Direcția Căilor Ferate îmbogățirea constă numai în ceia ce era obligată aceasta să plătească, acești salariați urmând să fie plătiți de ea; astfel că cheltuelile de tutun, cu mesele și diferitele spese trebuie înlăturate ca neconstituind o îmbogățire pentru căile ferate, aceasta nefăcând asemenea cheltueli cu salarii și în consecință prin apreciere, aceste cheltueli se reduc la lei 56.162.

Că făcându-se aceste reduceri și menținându-se costul combustibilului, acțiunea făcută de reclamanți se găsește întemeiată în parte urmând să se admită pentru suma de lei 370.000.

Având în vedere că suma aceasta fiind lichidată pe cale de judecată, procentele se vor admite dela intentarea acțiunii.

Având în vedere că pârâta a susținut, că și Societatea Theiller a beneficiat de transportul cu locomotivele; că acest câștig trebuie scăzut din suma, la care ar fi obligată pârâta.

Considerând că lichidarea unei pretențiuni pe care o are pârâțul față de reclamant, nu se poate face prin simpla susținere în instanță; că lichidarea aceasta, ca și lichidarea reclamanților trebuie să facă obiectul unei cereri; pârâta trebuia deci să facă o cerere reconvențională, care se judecă împreună cu cererea reclamanților; că pârâta nefăcând cerere reconvențională, susținerile acesteia nu se pot primi, în instanța de față cercetându-se numai acțiunea reclamanților.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată.

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător Hariton Udrea, Trib., admite în parte acțiunea.

(ss) *Hariton Udrea, Teodor Brăiloiu.*

TRIBUNALUL ILFOV S. II-a com.

Audiența din 17 Decembrie 1931

Președinte D-l HARITON UDREA, Judecător,

Valeriu Micu cu Casa de Credit a Agricult.

Sent. com. Nr. 5811

Contract de muncă. Abuz de drept. Dacă există la aceste contracte. Soluție afirmativă.

Drepturile urmând să fie exercitate conform spiritului lor, se comite un abuz de drept când ele nu sunt exercitate în acest spirit, și aprecierea acestui abuz se face mai larg când dreptul nu este precizat, decât atunci când dreptul este precizat.

Legea contractelor de muncă din 1929 precizând în dispozițiile ei concedierea în contractele fără durată determinată, un abuz de drept în concediere nu există decât atunci când se dovedește în sarcina celui ce dă concediu, acte de răutate sau o culpă gravă.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de Casa de Credit a Agricultorilor din jud. Ilfov, contra cărții de judecată no. 1815 din 1931 a jud. ocolul IV urban București, cum și asupra apelului făcut de Valeriu Micu din București, str. Justinian 22, contra aceleiaș cărți de judecată, apeluri conexe prin jurnalul acestui Tribunal no.;

Având în vedere actele din dosar, susținerile părților și concluziile scrise depuse;

Având în vedere că prin apelul său, Casa de credit a Agricultorilor din jud. Ilfov se plânge că apelantului Valeriu Micu i-au fost acordate daune-morale de către prima instanță; că apelanta Casa de Credit a Agricultorilor a susținut, că după legea contractelor de muncă, un salariat nu are dreptul decât la indemnizația legală, în cazul când nu a fost prevăzută; că în speța de față se constată că apelanta a prevăzută în termenul legal pe apelantului Valeriu Micu, ținându-i la dispoziție salariul pe trei luni; în consecință apelanta Casa de Credit a Agricultorilor a cerut admiterea apelului făcut de aceasta;

Având în vedere că apelantului Valeriu Micu a susținut, că pe lângă indemnizația prevăzută de legea contractelor de muncă, un salariat mai poate pretinde și daune-morale, când patronul în concediere comite un abuz de drept; că acest abuz de drept se constată în speța de față; în consecință apelantului Valeriu Micu a cerut respingerea apelului făcut de Casa de Credit a Agricultorilor și admiterea apelului său, prin care cerea să-i se acorde și gratificațiile cuvenite acestuia în conformitate cu art. 95 legea contractelor de muncă;

Având în vedere că la apelul făcut de Valeriu Micu, Casa de Credit a Agricultorilor a obiectat, că din cauza lipsei de beneficiu, nici un funcționar nu a primit gratificații.

Având în vedere că acestea fiind susținerile părților, urmează să examinăm chestiunile discutate;

Considerând că un drept al cuiva, având o finalitate socială, către această finalitate el trebuie exercitat; că un atare exercițiu se face conform spiritului dreptului; că atunci când dreptul nu mai este exercitat conform spiritului lui, cel care exercită dreptul, abătându-se dela menirea dreptului, comite un abuz, pentru care devine responsabil;

Considerând că dându-se la o parte drepturile absolute, la drepturile relative, finalitatea în exercițiul dreptului se va aprecia după felul cum este precizat dreptul; că dacă dreptul este mai puțin precizat, aprecierea finalității va avea un câmp mai mare de aplicație; astfel la un asemenea drept un motiv neserios, o culpă simplă în exercițiul dreptului, fac acest exercițiu abuziv; că însă dacă dreptul este

precizat, aceste mobile trebuie să fie mult mai grave, pentru a face exercițiul dreptului abuziv;

Considerând că legea contractelor de muncă din 1929, în contractele de muncă fără durată determinată, dă dreptul fiecărei părți să denunțe contractul, în urma unui preaviz determinat de lege; că dacă nu se dă preavizul, legea determină indemnizația ce se va plăti de parte; că drepturile acestea fiind precizate de lege, nu orice motiv în denunțare va constitui un abuz de drept; că numai actele de răutate sau culpă gravă, ce se va stabili în sarcina părții, care denunță contractul de muncă, va constitui abuzul de drept;

Având în vedere că în speța de față din depozițiile martorilor Gh. Cordescu și Petre Ghiață, luate sub prestare de jurământ, se constată că la 15 Februarie 1931, în comitetul de direcție al partidului liberal din jud. Ilfov, din care face parte și apelantului Valeriu Micu, a avut loc un conflict; că cu ocazia aceasta martorul Petre Ghiață și-a dat demisia; că în acest conflict apelantului Micu a fost solidar cu Petre Ghiață; că la rugămintea acestuia, Valeriu Micu a convocat pe șefii de sectoare la o consfătuire în după amiaza zilei; că președintele organizației din jud. Ilfov, care este și președintele apelantei Casa de Credit a Agricultorilor, aflând despre aceasta, s'a prezentat la comitetul de direcție agitat, spunând că cei care au provocat dezordini, își vor primi pedeapsa; că la 20 Februarie 1931, Valeriu Micu primește încunoștințarea că este concediat pe ziua de 1 Martie 1931, ținându-i-se la dispoziție salariul pe 3 luni;

Având în vedere că motivul pentru care s'a făcut concedierea apelantului Valeriu Micu nu a fost, pentru că acesta a lipsit dela serviciu în zilele de 28 și 29 Ianuarie 1931, fiindcă din depoziția martorului Petre Ghiață rezultă că Valeriu Micu a fost învoit de Președintele Consiliului de administrație al Casei de Credit, să se ducă în propagandă electorală în județul Teleorman, în acele zile; că motivul nu este, nici că Valeriu Micu nu venea la serviciu după masă, fiindcă acesta din Mai 1926, de când a intrat în serviciu la Casa de Credit a Agricultorilor, a făcut serviciu numai de dimineață; că nici acel al plecării în oraș în timpul serviciului nu este, fiindcă rezultă din depoziția martorului Hogoș, că Valeriu Micu avea însărcinarea să se ducă la Banca Națională sau Banca Crisovloni; că rezultă din aproprietatea datei de 15 Februarie 1931, când a fost convocarea politică, la care a luat parte și apelantului Valeriu Micu, și data de 20 Februarie 1931, când acesta a fost concediat, cum și din faptul că acest din urmă rezultat a venit după amenințarea Președintelui Consiliului de administrație al Casei de Credit, că vor fi pedepsiți cei care s'au agitat la 15 Februarie 1931, că motivul pentru care s'a făcut concedierea apelantului Valeriu Micu nu a fost lipsa dela serviciu, ci concedierea s'a făcut pentru considerații de nemulțumiri politice;

Având în vedere că acest motiv al concedierii constituie un act de răutate din partea Casei de Credit a Agricultorilor; că el face ca concedierea lui Valeriu Micu să fie un act abuziv; că față de acest act, Valeriu Micu a fost îndreptățit să pretindă daune-morale; că aceste daune însă au fost exagerat apreciate de prima instanță; că Tribunalul apreciind aceste daune, le reduce la suma de lei 50.000, că fiind astfel, apelul făcut de Casa de Credit a Agricultorilor, se privește fondul în parte și se admite în consecință;

Având în vedere că în ceea ce privește apelul făcut de Valeriu Micu, Tribunalul însușindu-și motivarea primei instanțe privitor la gratificații, apelul acestuia se găsește nefondat și se respinge în consecință.

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător Hariton Udrea, Trib. admite în parte, etc.

(ss) *Hariton Udrea, N. Gh. Nedelcu.*